

בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ והחברות המאוחדות שלו

תוכן עניינים

עמוד

1	דוח הדירקטוריון
25	הצהרת המנכ"ל
26	הצהרת החשבונאי הראשי
27	סקירת ההנהלה
31	סקירת רואה החשבון המבקר
	תמצית הדוחות הכספיים הביניים המאוחדים:
32	מאזן
33	דוח רווח והפסד
34	דוח על השינויים בהון העצמי
35	ביאורים
38	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
39	הפרשה לחובות מסופקים
40	נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה
43	מגזרי פעילות

דוח הדירקטוריון לדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2007

דירקטוריון הבנק מתכבד להגיש את דוח הדירקטוריון ליום 30 בספטמבר 2007. הדוח מוגש עם תמצית הדוחות הכספיים הביניים המאוחדים של בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן הבנק) הנוגעים למצבו העסקי של הבנק ולתוצאות פעולותיו בגין תשעת החודשים הראשונים של שנת 2007 (להלן התקופה המדווחת).

הדוחות הכספיים הלא מבוקרים של הבנק נערכו על פי הוראותיו והנחיותיו של המפקח על הבנקים ונסקרו על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק. הנתונים מוצגים בהם בסכומים מדווחים.

התפתחויות כלכליות

הפעילות הכלכלית במשק

האינדיקטורים הכלכליים החיוביים לפעילות המשק מצביעים על המשך מגמת הצמיחה הכלכלית במשק במהלך התקופה המדווחת. שוק ההון התאפיין במחזורי פעילות גבוהים, גיוסים של חברות בשוק אגרות החוב וגיוסים גדולים של בתי השקעות. תקציב המדינה מציג תמונה חיובית כאשר בתקופה המדווחת נרשם עודף תקציבי גדול ורמת הכנסה ממסים גבוהה מהתחזית.

אינפלציה ושער החליפין

מדד המחירים לצרכן (המדד הידוע) עלה בתקופה המדווחת ב- 2.8 נקודות האחוז לעומת עלייה של 1.5 נקודות האחוז בתקופה המקבילה אשתקד וירידה של 0.3 נקודות האחוז בשנת 2006. יעד האינפלציה לשנת 2007 עומד על 1%-3% בדומה ליעד שנקבע בשנים קודמות.

העלייה במדד המחירים לצרכן בתקופה המדווחת הושפעה מהעלייה במחירי האנרגיה ומהצמיחה המהירה הנמשכת במשק.

בתקופה המדווחת תוסף השקל בשיעור של כ- 5.0% לעומת הדולר האמריקני, בהשוואה לתיסוף בשיעור של כ- 6.5% בתקופה המקבילה אשתקד ותיסוף של כ- 8.2% בשנת 2006.

במהלך התקופה המדווחת נרשמה תנודתיות רבה בשער החליפין שקל-דולר, כאשר החלשות המטבע האמריקני אל מול השקל חלה על רקע העודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים במשק מול הגרעונות הגדולים בארה"ב והמשך זרם ההשקעות של תושבי חוץ למשק הישראלי.

בתקופה המדווחת פחת השקל בשיעור של כ- 2.3% לעומת האירו, בהשוואה לפיחות בשיעור של כ- 0.2% בתקופה המקבילה אשתקד ולפיחות בשיעור של כ- 2.2% בשנת 2006.

שער החליפין בין הדולר לאירו הסתכם בסוף התקופה המדווחת בכ- 1.42 דולר לאירו לעומת כ- 1.32 דולר לאירו בסוף שנת 2006.

המדיניות הפיסקלית והמוניטרית

התקופה המדווחת הסתיימה בעודף תקציב בסך של כ- 7.7 מיליארד ש"ח לעומת עודף תקציב של 2.6 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד ולעומת גרעון מתוכנן לשנת 2007 כולה בהיקף של כ- 18.7 מיליארד ש"ח, שהם כ-2.9% מהתוצר.

הכנסות המדינה ממסים הסתכמו במהלך התקופה המדווחת בכ- 145.8 מיליארד ש"ח, שהם כ- 81.2% מהכנסות המיסים החזויות בתקציב השנתי. מתחילת שנת 2007 מסתמנת מגמה של רמת הכנסה גבוהה ממסים, פועל יוצא של הצמיחה המהירה במשק והגאות בשוק ההון.

הוצאות המשרדים הסתכמו במהלך התקופה המדווחת בסך של כ- 131.0 מיליארד ש"ח לעומת 126.2 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של 3.8%. הוצאות המשרדים עד כה מהוות כ- 72% מהוצאות המשרדים החזויות בתקציב השנתי.

במהלך התקופה המדווחת ירדה ריבית בנק ישראל בשיעור של 1.0 נקודות האחוז, משיעור של 5.0% לשיעור של 4.0%.

במהלך המחצית הראשונה של שנת 2007 הפחית בנק ישראל את הריבית בשיעור של 1.5 נקודות האחוז, על רקע הירידה באינפלציה אל מתחת ליעד. בחודשים אוגוסט וספטמבר 2007 ולאחר שנה רצופה של הורדות ריבית, העלה בנק ישראל את הריבית בשיעור של 0.5 נקודות האחוז, על רקע הצמיחה המהירה במשק וההאצה באינפלציה בפועל ובאינפלציה החזויה.

שוקי הכספים וההון

במהלך רוב התקופה המדווחת נרשמו עליות שיעורים בשוק המניות המקומי בהמשך למגמה המאפיינת את שוק ההון הישראלי בשנים האחרונות, בין היתר על רקע רמת הריבית הנמוכה במשק, האינדיקטורים הכלכליים החיוביים של המשק, החלשות הדולר ביחס לשקל ומגמה חיובית בשוקי המניות המובילים בעולם.

במהלך התקופה המדווחת נרשמה תנודתיות בשערי המניות כתוצאה משורה של אירועים והתפתחויות, הן בשווקים המקומיים והן בשווקי ההון העולמיים, ביניהם ההתפתחויות בשערי החליפין, שינויי הריבית בישראל ובעולם, ההתפתחויות בבורסות חו"ל- בין היתר על רקע משבר האשראי שפרץ בארה"ב, המצב הפוליטי והביטחוני וההתפתחויות המקומיות. התקופה המדווחת התאפיינה בגיוסי הון חסרי תקדים בשוקי המניות והאג"ח ובמחזורי שיא במניות, באג"ח ובנגזרים.

מדד ת"א 100 עלה בתקופה המדווחת בכ- 20.5% לעומת עלייה של כ- 2.8% בתקופה המקבילה אשתקד ועלייה של כ- 12.0% בשנת 2006.

בתקופה המדווחת נרשמה עליית מדדים בשוק איגרות החוב הממשלתיות. מדד איגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד עלה בתקופה המדווחת בכ- 4.2% לעומת עלייה של כ- 2.6% בתקופה המקבילה אשתקד ועלייה של כ- 4.1% בשנת 2006. עליות המדדים נבעו, בין השאר, מהמשך הצמיחה במשק.

מדד איגרות החוב הממשלתיות הלא צמודות בריבית קבועה לטווח הקצר עלה בתקופה המדווחת בכ- 3.2%, לטווח הבינוני עלה המדד בכ- 2.8% ולטווח הארוך עלה המדד בכ- 2.6%. תשואת המק"מ לשנה עמדה בסוף חודש ספטמבר 2007 על כ- 4.5% ובאיגרות החוב הלא צמודות מסוג "שחר" ל- 20 שנה עמדה התשואה על כ- 6.0%.

קופות גמל וקרנות השתלמות

כחלק מהשלכות הרפורמה בשוק ההון, נמשכו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2007 העברות כספיים רבות מהקופות שבבעלות התאגידים הבנקאיים לקופות שבבעלות הגופים הפרטיים, חברות הביטוח, והגופים האחרים.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2007 הייתה הצבירה נטו במערכת קופות הגמל לתגמולים בישראל שלילית והסתכמה בכ- 1.12 מיליארד ש"ח, לעומת צבירה שלילית נטו בסך של כ- 0.6 מיליארד ש"ח בשנת 2006 כולה.

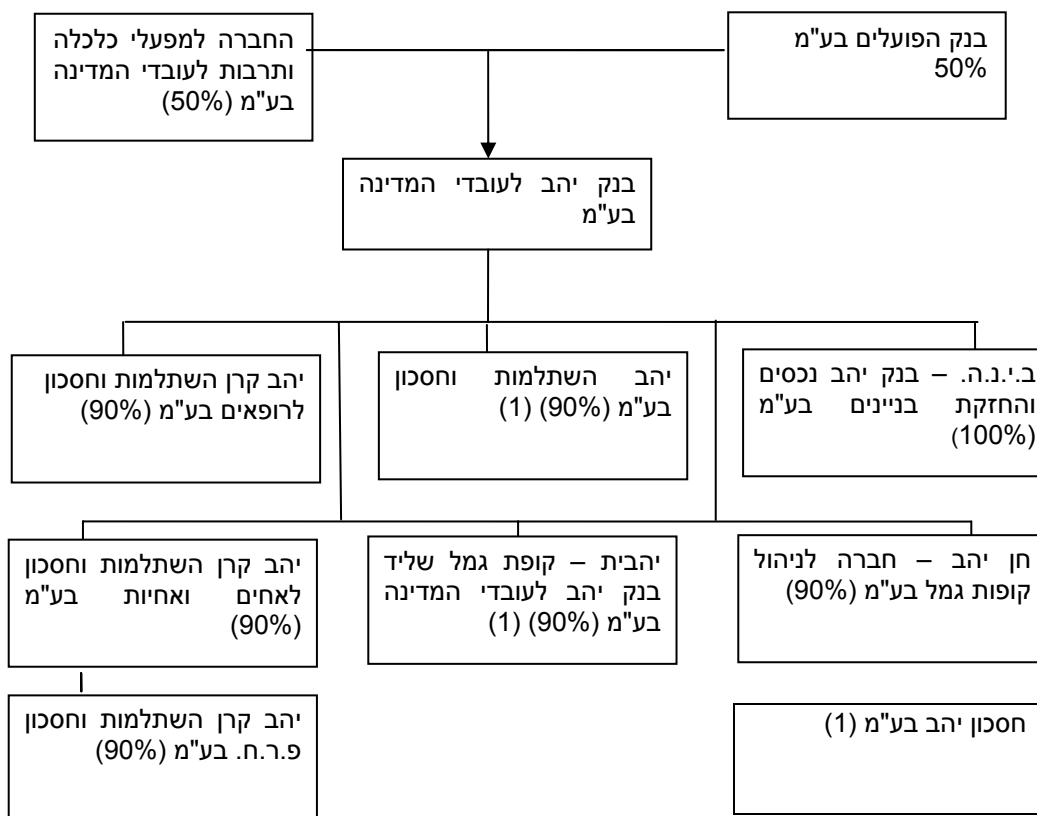
בקרנות ההשתלמות הייתה הצבירה נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2007 חיובית והסתכמה בכ- 1.51 מיליארד ש"ח, לעומת צבירה חיובית נטו בסך של כ- 3.05 מיליארד ש"ח בשנת 2006 כולה.

פעילות הבנק ותיאור התפתחות עסקיו

בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ נוסד בשנת 1954 כ"יהב קופת עובדי המדינה בע"מ". בשנת 1976 שינה הבנק את שמו ל"בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ". הבנק הוא תאגיד בנקאי הפועל בהתאם לרישיון 'בנק', לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א - 1981. רישיון הבנק מתיר מתן שירותים בנקאיים ללקוחות כדלקמן:

- עובדי מדינה וגמלאיהם.
- עובדי חברות ממשלתיות ותאגידיים ציבוריים שהוקמו לפי דין וגמלאיהם.
- עובדי תאגידיים שהממשלה משתתפת בתקציבם או עובדי חברות ממשלתיות שהופרטו מלאיהם.
- מוסדות הסתדרות עובדי המדינה, ועדי עובדים, תאגידיים ואיגודים אחרים המשרתים את העובדים המפורטים לעיל, עובדיהם וגמלאיהם.
- מתן אשראי לעמיתי קופות גמל וקרנות השתלמות שהבנק מעניק להן שירותים.
- תאגידיים ואיגודים כמפורט לעיל, אלא שלגביהם הבנק אינו מורשה ליצור חבות כלשהי, כמשמעותה בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313.
- בנוסף, לבנק ניתן היתר ספציפי בנושא השקעה באג"ח קונצרני.
- רישיון הבנק מאפשר ניהול קופות גמל וקרנות השתלמות.

תרשים שליטה והחזקות עיקריות:

(1) נמכרו במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2007. לפרטים ראה להלן בפרק מגזר שוק ההון.

ביום 9 בספטמבר 2007, התקשר בנק הפועלים בע"מ (להלן בנק הפועלים) בהסכם מפורט עם בנק מזרחי טפחות בע"מ, למכירת חלקו של בנק הפועלים בבנק יהב. השלמת העסקה מותנית בקבלת אישורים על פי דין לרבות השלמת מכירת קופות הגמל של הבנק או הנשלטות על ידו.

ב- 13 לנובמבר 2007 נחתמה תוספת להסכם לפיה ידחה המועד להשלמת העסקה עד ליום 27 במרץ 2008. אם עד לאותו מועד לא תושלם מכירת קופות הגמל של יהב יידחה מועד ההשלמה עד ליום 27 ביוני 2008.

ההתפתחויות העיקריות ברווחיות הבנק

להלן השינויים בסעיפי הרווח והפסד העיקריים:

שיעור השינוי באחוזים	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
	2006	2007	
	במיליוני ש"ח		
29	142.4	184.1	הפרשה לחובות מסופקים
	0.2	3.5	הכנסות תפעוליות ואחרות
11	118.7	132.1	הוצאות תפעוליות ואחרות
12	191.6	215.1	רווח מפעולות רגילות לפני מסים
41	69.3	97.6	רווח מפעולות רגילות לאחר מסים
51	40.8	61.6	רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מס
	16.3	0.1	רווח נקי
8	57.1	61.7	

רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

- הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הסתכם בתקופה המדווחת ב-184.1 מיליון ש"ח לעומת 142.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ-29%. השיפור ברווח מפעולות מימון נובע ממספר סיבות:
- שיפור משמעותי במרווחים המימוניים של הבנק.
  - הכנסה במגזר הצמוד למדד שנבעה מהפרשי עיתוי שנוצרו מהבטחת קרן השקעה לחוסכים בתכניות חיסכון.
  - שמירת חשיפות בסיס מתאימות במגזר הצמוד למדד.
  - גידול משמעותי בהיקפי האשראי, בו המרווחים המימוניים גדולים יותר.

להלן תרומת מגזרי ההצמדה השונים לרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		מטבע ישראלי לא צמוד
2006		2007		
תרומה לרווח באחוזים	במיליוני ש"ח	תרומה לרווח באחוזים	במיליוני ש"ח	
78	111.6	64	118.1	מטבע ישראלי צמוד למדד
13	18.3	28	51.4	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
6	8.8	6	10.6	הכנסות מימון אחרות
3	3.7	2	4.0	
100	142.4	100	184.1	סך הכול

פער הריבית הכולל, המבטא את ההפרש שבין שיעור ההכנסה על הנכסים לבין שיעור ההוצאה על ההתחייבויות, הסתכם בתקופה המדווחת בכ-2.6% לעומת 2.1% בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן פירוט פערי הריבית לפי מגזרי הצמדה:

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		מטבע ישראלי לא צמוד
2006	2007	
באחוזים		
2.8	2.8	מטבע ישראלי צמוד למדד
0.6	2.0	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
2.8	3.0	

ביטול חלקי של מרכיב הבטחת הקרן השקלית בתכניות חיסכון הצמודות למדד עקב העלייה במדד, יצרה הכנסות ריבית בתקופה המדווחת במגזר הצמוד למדד. ללא השפעה זו פער הריבית במגזר הצמוד למדד בתקופה המדווחת הוא 1.8%.

הרכב הנכסים הממוצע של הבנק לפי מגזרי ההצמדה השונים הוא כדלקמן:

<u>30/9/06</u>	<u>באחוזים</u>	<u>30/9/07</u>	
60		63	מגזר לא צמוד
35		32	מגזר צמוד למדד
5		5	מגזר מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)

הפרשה לחובות מסופקים הסתכמה בתקופה המדווחת בסך של 3.5 מיליון ש"ח לעומת 0.2 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהפרשה לחובות מסופקים מהווה מגמת גידול עקבית ביחס להיקפי האשראי המבוצעים בבנק.

ההפרשה לחובות מסופקים מורכבת בעיקר מההפרשה הספציפית שנעשתה בצורה שמרנית ומבוססת על הערכה זהירה של הנהלת הבנק את תיק האשראי.

להלן פרטים על ההפרשה לחובות מסופקים:

לתשעה חודשים שהסתיימו		
ביום 30 בספטמבר		
<u>2006</u>	<u>2007</u>	
במיליוני ש"ח		
0.3	3.5	הפרשה ספציפית
(0.1)	-	הפרשה נוספת
<u>0.2</u>	<u>3.5</u>	סך הכול

עמלות תפעוליות

ההכנסות מעמלות תפעוליות הסתכמו בתקופה המדווחת בסך של 79.8 מיליון ש"ח לעומת 76.6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ-4%.

- עמלה ממתן אשראי מפיקדונות לפי מידת הגבייה

הבנק מקדיש חלק ניכר מפעילותו למתן הלוואות לא צמודות לעובדי מדינה ולעובדי חברות ותאגידי ממשלתיים מפיקדונות מעסיקיהם תמורת עמלה. ההכנסות מעמלות תפעוליות כוללות עמלה בסך של 7.4 מיליון ש"ח ממתן אשראי מפיקדונות לפי מידת הגבייה לעומת 14.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של כ-48%. העמלה קטנה עקב ההשפעה הישירה והעקיפה שנבעה מהארכת ההסכם עם החשב הכללי במשרד האוצר, כמפורט בביאור 3 בדוחות הכספיים ובסקירת רואי החשבון המבקרים.

בתקופה המדווחת כללה העמלה ממתן אשראי מפיקדונות לפי מידת הגבייה סך של 2.4 מיליון ש"ח בגין הפחתת עתודה לחסכונות שנרשמה בשנים קודמות.

- עמלות תפעוליות

העמלות התפעוליות, ללא העמלה ממתן אשראי מפיקדונות לפי מידת הגבייה, הסתכמו בתקופה המדווחת בסך של 46.6 מיליון ש"ח לעומת 38.7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ-21%. העלייה נבעה בין השאר מגידול בהכנסות מטיפול באשראי שנבע מגידול בהיקף ביצוע הלוואות. כמו כן, חל גידול גם בעמלות בתחום ניירות הערך שנובע גם הוא מהרחבת פעילות הלקוחות.

- הפעילות בכרטיסי אשראי

הכנסות הבנק מהשתתפות בהכנסות של חברת כרטיסי אשראי הסתכמו בתקופה המדווחת ב-25.8 מיליון ש"ח לעומת 23.5 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ-10%. הכנסות הבנק מריבית על אשראי ללקוחות באמצעות כרטיסי אשראי הכלולות ברווח מפעולות מימון, הסתכמו בתקופה המדווחת ב-4.7 מיליון ש"ח לעומת 4.5 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות אחרות

ההכנסות האחרות הסתכמו בתקופה המדווחת בסך של 52.3 מיליון ש"ח לעומת 42.1 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ-24%. ההכנסות האחרות מורכבות בעיקר מעמלות בגין שירותים לקופות גמל וקרנות השתלמות (בתקופה המקבילה אשתקד גם מקרנות נאמנות) ומעמלות הפצה של קרנות נאמנות.

בתקופה המדווחת ההכנסות האחרות כוללות הכנסה בסך של 1.7 מיליון ש"ח בגין רווחי יעודה לפיצויים בניכוי השלמת עתודה לפיצויים.

- עמלות בגין שירותים לקופות גמל ולקרנות השתלמות ועמלות הפצה של קרנות נאמנות

ההכנסות מעמלות שירותים ומעמלות הפצה הסתכמו בתקופה המדווחת בסך של 49.9 מיליון ש"ח לעומת 41.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ-21%. ההכנסות בתקופה המקבילה אשתקד כוללות גם עמלות שירותים בגין קרנות נאמנות עד למכירת הפעילות. הגידול בעמלות השירותים נובע מהגידול בהיקף נכסי קופות הגמל וקרנות ההשתלמות וכן מעלייה בשיעור עמלות שירותים בחלק מהקופות והקרנות.

הוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בתקופה המדווחת ב-215.1 מיליון ש"ח לעומת 191.6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ-12%.

- הוצאות השכר הסתכמו בתקופה המדווחת ב-119.7 מיליון ש"ח לעומת 107.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ-11%.

הוצאות שכר בתקופה המדווחת כוללות מענק דיפרנציאלי בהתאם להמלצת ההנהלה בעקבות פעילותם ותרומתם של העובדים לרווחיות הבנק בשנת 2007.

- הוצאות אחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו בתקופה המדווחת ב-28.1 מיליון ש"ח לעומת 27.7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ-1%.

- ההוצאות האחרות הסתכמו בתקופה המדווחת ב-67.3 מיליון ש"ח לעומת 56.5 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ-19%. העלייה נובעת בעיקר מגידול בסעיף הוצאות מחשוב עקב הגידול בהיקף הפעילות בבנק ומגידול בסעיף הוצאות פרסום.

הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות הסתכמה בתקופה המדווחת ב-36.0 מיליון ש"ח ושיעורה מהרווח הנקי מפעולות רגילות הוא כ-37% (שיעור המס הסטטוטרי הוא כ-38.5%). שיעור המס הנמוך נובע בעיקר מההשפעה של חוק התיאומים בשל אינפלציה.

הרווח הנקי למניה רגילה בת 0.01 ש"ח ע.ג. מפעולות רגילות עמד בתקופה המדווחת על 2.52 ש"ח לעומת 1.67 ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי הסתכמו בתקופה המדווחת ב-61.7 מיליון ש"ח לעומת 57.1 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח הנקי אשתקד כלל רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מס בסך 16.5 מיליון ש"ח שנבע ממכירת פעילות קרנות הנאמנות שניהלה חברת יהב מסד ניהול תיקים בע"מ.

הרווח הנקי למניה רגילה בת 0.01 ש"ח ע.ג. עמד בתקופה המדווחת על 2.53 ש"ח לעומת 2.34 ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

השוואת מדדי הרווחיות (באחוזים):

**לתשעה חודשים
שהסתיימו ביום 30 בספטמבר**

2006	2007
<u>21.5</u>	<u>27.5</u>
<u>12.5</u>	<u>17.2</u>
<u>17.6</u>	<u>17.2</u>
<u>73.4</u>	<u>68.0</u>
<u>62.0</u>	<u>61.4</u>

תשואת הרווח מפעולות רגילות לפני מסים להון עצמי (1)
תשואת הרווח מפעולות רגילות לאחר מסים להון העצמי (1)
תשואת הרווח הנקי להון העצמי (1)
יחס הוצאה להכנסה (2)
כיסוי הוצאות תפעוליות בהכנסות תפעוליות ואחרות

(1) אופן חישוב שיעור התשואה על ההון עודכן בהתאם לעידכון בהוראות בנק ישראל (התקופה המקבילה אשתקד עודכנה אף היא).

(2) יחס הוצאה להכנסה מחושב לפי יחס ההוצאות התפעוליות והאחרות לרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים ולהכנסות תפעוליות ואחרות.

המבנה וההתפתחויות העיקריות בנכסים ובהתחייבויות של הבנק

להלן השינויים בסעיפי המאזן העיקריים:

שיעור השינוי באחוזים	31/12/06 במיליוני ש"ח	30/9/07 במיליוני ש"ח	
9	8,598	9,337	סך כל המאזן
18	2,928	3,467	מזומנים ופיקדונות בבנקים
(6)	3,840	3,616	ניירות ערך
26	1,665	2,101	אשראי לציבור
8	8,068	8,713	פיקדונות הציבור
13	464	526	הון עצמי
	5.4	5.6	יחס ההון העצמי למאזן (באחוזים)

מזומנים ופיקדונות בבנקים

הגידול בפיקדונות בבנקים נובע בעיקר מחובות בני יום של בנק הפועלים בעקבות שינוי שיטת הסליקה הבינבנקאית.

ניירות ערך

סעיף 'ניירות הערך' ליום 30 בספטמבר 2007 הסתכם ב-3,616 מיליון ש"ח לעומת 3,840 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2006, ירידה של כ-6%.

הקטון בניירות הערך נבע מהסטה של השקעות באיגרות חוב ומלוות ממשלתיים לטווח קצר להשקעה בפיקדונות יומיים בבנקים, בין היתר, בשל פידיון גבוה של איגרות חוב.

אשראי לציבור

סעיף 'אשראי לציבור' ליום 30 בספטמבר 2007 הסתכם ב-2,101 מיליון ש"ח לעומת 1,665 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2006, עלייה של כ-26%. העלייה נובעת מעלייה בביצועי אשראי עקב פעילות מוגברת בקרב עובדי המדינה ועובדי הוראה.

פיקדונות הציבור

להלן הרכב פיקדונות הציבור:

שיעור שינוי באחוזים	31/12/06 במיליוני ש"ח	30/9/07 במיליוני ש"ח	
14	5,536	6,332	פיקדונות לזמן קצוב
(22)	1,650	1,290	פיקדונות בתכניות חיסכון
24	882	1,091	פיקדונות לפי דרישה ואחרים

להלן התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך פיקדונות הציבור		שיעור השינוי	שינוי	יתרה ליום		מגזר הצמדה
31/12/06	30/9/07	באחוזים	במיליוני ש"ח	31/12/06	30/9/07	
61	67	18	873	4,950	5,823	לא צמוד
33	28	(9)	(238)	2,649	2,411	צמוד מדד
6	5	2	10	469	479	מטבע חוץ
<u>100</u>	<u>100</u>	<u>8</u>	<u>645</u>	<u>8,068</u>	<u>8,713</u>	(כולל צמוד מט"ח)

הון עצמי

ההון העצמי של הבנק ליום 30 בספטמבר 2007 הסתכם ב-526 מיליון ש"ח לעומת 464 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2006, עלייה של כ-13%. הגידול בהון העצמי נובע מהרווח לתקופה המדווחת בסך של כ-62 מיליון ש"ח.

יחס ההון העצמי לרכיבי הסיכון

יחס ההון העצמי לרכיבי סיכון ליום 30 בספטמבר 2007 הוא 14.7% לעומת 15.9% ליום 31 בדצמבר 2006. הירידה נובעת מגידול בנכסי הסיכון יחסית לגידול בהון העצמי. השיעור המזערי הנדרש על פי הוראת בנק ישראל הוא 9%.

מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם פורט בביאור 2 לדוחות הכספיים לשנת 2006. ביישום של כללי החשבונאות בעריכת הדוחות הכספיים הנהלת הבנק משתמשת בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ושל התוצאות המדווחות של הבנק. ייתכן שהתממשותם בעתיד של ההערכות ושל האומדנים כאמור יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים. חלק מההערכות ומהאומדנים כאמור כרוכים במידה רבה של אי וודאות, והם עלולים להיות מושפעים בעתיד משינויים שונים.

בכל הנוגע למדיניות החשבונאית הבנק מחשיב אומדנים והערכות מסוג זה, שהשינויים בהם עשויים להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, כאומדנים וכהערכות בנושאים קריטיים.

לדעת הנהלת הבנק האומדנים וההערכות שיושמו בעת עריכת הדוחות הכספיים נאותים ונעשו על פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

הערכות ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים כאמור לעיל, פורטו בדוח הדירקטוריון לשנת 2006.

מדיניות ניהול סיכונים

במהלך פעילותו הבנק נחשף לסיכונים שונים, כגון סיכונים שוק (סיכונים הנובעים מחשיפה לשינויים בשיעורי הריבית ובשערי החליפין וסיכונים מחשיפת בסיסי ההצמדה), סיכונים נזילות, סיכונים אשראי וסיכונים תפעוליים. הוראות בנק ישראל לניהול בנקאי תקין קובעות עקרונות יסוד לניהול ולבקרת סיכונים. ההנחיות דורשות מעורבות והבנה של הדירקטוריון בניהול סיכונים, מינוי מנהל סיכונים שהוא חבר הנהלה והעמדת כלים להערכה ולמדידה של סיכונים.

מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק מאושרת בדירקטוריון הבנק. נושא ניהול הסיכונים נדון אחת לרבעון בדירקטוריון הבנק עם מסמך החשיפות המפרט את מכלול הנושאים הנוגעים לניהול סיכונים. כמו כן, מועבר דיווח חודשי מתומצת לדירקטוריון הבנק ולחברת האם בנוגע לסיכונים השוק. מנכ"ל הבנק מכהן כמנהל הסיכונים.

מדיניות ניהול הנכסים וההתחייבויות נדונה בצוות ניהול נכסים והתחייבויות (להלן ננ"ה) של הבנק בראשות מנכ"ל הבנק. צוותי משנה מנהלים את הפעילות השוטפת, הנעשית על פי החלטות הדירקטוריון או ועדותיו העוסקות בחשיפות לסיכונים שוק ונזילות ובכפוף להוראות הפיקוח על הבנקים.

סיכונים שוק

סיכון שוק הוא הסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוץ-מאזניות הנובע משינוי בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי השוק.

מדיניות סיכונים השוק ודרכי ניהולם מכוונת להפחית את רמת הסיכון מהפעילות השוטפת של הבנק עד למינימום סביר. לצד ניהול שמרני של הפעילות השוטפת, המדיניות מכוונת ליצור אפיק הכנסה נוסף מביצוע חשיפות יזומות וממסחר על פי הרשאות של הנהלת הבנק ושל הדירקטוריון. תהליך ניהול הסיכונים כולל מדידת הסיכונים, הערכת התוצאות האפשריות הנובעות מסיכונים אלו, דיווח, נהלים ובקרה.

לבנק מערך מחשוב המאפשר לנהל בסיס נתונים, לתכנן פריסת תזרימים עתידיים ולבצע את החישובים הדרושים לצורך ניהול הסיכונים. הבנק אומד את רגישות הערך הנוכחי שלו לשינויים בגורמי הסיכון העיקריים. כמו כן, נבחנים תרחישי קיצון והשפעתם על הון הבנק. תרחישים אלו מדווחים במסמך החשיפות הנדון בדירקטוריון הבנק.

סעיפים 9 ו-10 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 339 מורים על ניהול סיכונים על פי מודל פנימי. עד לאחרונה הבנק קיבל פטור מבנק ישראל מיישום סעיפים אלו (ראה פירוט להלן).

- חשיפת הבסיס

חשיפת הבסיס מוגדרת כחשיפת ההון הפיננסי הפעיל לשלושה מגזרי הצמדה כדלקמן: שקל לא צמוד, שקל צמוד מדד ומט"ח (כולל צמוד מט"ח). הסיכון נובע מהשפעה אפשרית של האינפלציה ומשינויים בשערי החליפין על הכנסות הבנק. מחלקת הנוסטרו של הבנק אחראית על ניהול סיכון הבסיס. המדיניות נקבעת בהתאם לתנאי השוק ובכפוף למגבלות קיימות.

מגבלות חשיפת הבסיס שקבע דירקטוריון הבנק במגזרים השונים הן אלו:
 במגזר הלא צמוד ינוע עודף או חוסר בנכסים בין (-25%) ל-120% מן ההון העצמי הפעיל.
 במגזר הצמוד למדד עודף הנכסים או עודף ההתחייבויות נגזר מיתר המגזרים.
 במגזר המט"ח לא יעלה עודף הנכסים או עודף ההתחייבויות על 20% מן ההון העצמי הפעיל.
 לצורך חישוב מגבלות החשיפה ההון העצמי הפעיל מוגדר כהון עצמי, בניכוי נכסים לא פיננסיים, בניכוי ההתאמות נטו בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן ובתוספת ההפרשה לחובות מסופקים כללית ונוספת. מדידת החשיפות נעשית לאחר התאמות כלכליות אשר כוללות, בין היתר, מכשירים נגזרים המוצגים כחוץ-מאזניים.
 חשיפות נקודתיות שלא עומדות במגבלות מדווחות לדירקטוריון הבנק.

החשיפה המקסימלית במגזר המט"ח מוגבלת כמפורט להלן:
 חשיפה לדולר האמריקני עד 20% מן ההון העצמי הפעיל, חשיפה לאירו עד 20% ממגבלת החשיפה במט"ח וחשיפה לסל המטבעות עד 0.5 מיליון ש"ח. החשיפה לשאר המטבעות עד 1% מההון העצמי הפעיל, בכפוף למגבלה הכוללת על החשיפה במט"ח.

להלן חשיפת הבסיס במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2007 (במיליוני ש"ח):

ליום 30 בספטמבר 2007	מקסימום במהלך תשעה חודשים*	מינימום במהלך תשעה חודשים*
מגזר צמוד מדד	332	103
מגזר שקל לא צמוד	263	60
מגזר מט"ח וצמוד מט"ח	29	18
סך הכול הון פיננסי פעיל	416	

* על בסיס מדידה לסופי חודשים.

דירקטוריון הבנק אישר לעסוק במכשירים נגזרים עם תאגידים בנקאיים בלבד, בכפוף למגבלות שנקבעות מעת לעת בוועדת ההשקעות של הדירקטוריון על השקעות בתאגידים אלו. במסגרת זו הבנק מבצע מסחר בעסקאות עתידיות כחלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ALM).

בחודש יולי 2007 אישר בנק ישראל לבנק לפעול במכשירים נגזרים במט"ח בכפוף למספר תנאים. הבנק רשאי לפעול בנגזרי מט"ח לצורכי ניהול נכסים והתחייבויות (ALM) ולצורכי גידור בלבד. בעקבות האישור ביטל בנק ישראל את הפטור שניתן לבנק מיישום מודל VAR לניהול סיכונים שוק. הבנק טרם החל לפעול בנגזרי מט"ח ודיווח לבנק ישראל שהוא החל בהתארגנות בהתאם להנחיותיו.

- חשיפת הריבית

מטרת ניהול חשיפת הריבית היא למזער בעלות סבירה את סיכוני הריבית הנגזרים מן הפעולות השוטפות במגזרי ההצמדה השונים. שינויים בשיעורי הריבית עלולים לפגוע ברווחיות הבנק אם יש פער בין משך החיים הממוצע (להלן המח"מ) של הנכסים לבין מח"מ ההתחייבויות. לשם כך מתבצעת בחינה תקופתית של מח"מ המקורות והשימושים.

המח"מ המחושב לצורך ניהול חשיפת הריבית הוא מח"מ כלכלי המושפע גם ממכשירים נגזרים המוצגים כחוץ-מאזניים ומההון העצמי הפעיל. ההון העצמי הפעיל מסווג כמקור לא צמוד לזמן קצר.

דירקטוריון הבנק קבע מגבלת פער מח"מ של עד $0.5 \pm$ שנים בכל אחד ממגזרי ההצמדה השונים האלה: הלא צמוד, הצמוד למדד והמט"ח (כולל צמוד מט"ח).

דירקטוריון הבנק קבע מגבלה כוללת בחשיפה לריבית (השינוי בשווי ההוגן במגזר בעקבות עלייה או ירידה בשיעור של 1% בריבית) במגזר הצמוד ובמגזר הלא צמוד יחדיו של 6% מההון העצמי ומגבלה של 1% מההון העצמי במגזר המט"ח והצמוד מט"ח.

במגזר הלא צמוד - לרוב הנכסים וההתחייבויות מח"מ קצר או שהם צמודים לריבית הפריים היכולה להשתנות מדי יום ביומו ועל כן הם מסווגים כנכסים או כהתחייבויות לפירעון עם דרישה. מח"מ ההתחייבויות במגזר מושפע, בין היתר, מיתרת עו"ש הזכות שנפרסת על פי הערכת הבנק עד שנתיים.

ליום 30 בספטמבר 2007 מח"מ ההתחייבויות ארוך ממח"מ הנכסים ב-0.10 שנים (0.17 שנים נכון ליום 31 בדצמבר 2006), ולכן קיימת חשיפה לירידת ריבית במגזר. התחזית בסוף הרבעון הייתה לירידת ריבית במגזר הלא צמוד.

במגזר הצמוד למדד - ליום 30 בספטמבר 2007 מח"מ הנכסים ארוך ממח"מ ההתחייבויות ב-0.28 שנים (0.18 שנים נכון ליום 31 בדצמבר 2006), ולכן קיימת חשיפה לעליית ריבית במגזר. התחזית בסוף הרבעון הייתה לירידת ריבית במגזר הצמוד.

כ-32% מפיקדונות הציבור במגזר הצמוד למדד הן תכניות חיסכון בריבית קבועה לתקופת פירעון מקורית של עשר שנים. התכניות נסגרו להצטרפות מפקידים חדשים בחודש פברואר 2001. מכאן שליום 30 בספטמבר 2007 התקופה המקסימלית לפירעון חוזי היא כ-3.5 שנים. אולם ניסיון העבר מלמד כי תקופת החיסכון בפועל בתכניות אלו קצרה ממועד הפירעון החוזי. פער המח"מ במגזר זה תלוי במידה רבה בהנחות מודל לפדיון עתידי של תכניות החיסכון בריבית קבועה.

שיעורי הפדיון של תכניות החיסכון, כפי שהמודל חוזה, נקבעים על פי מכלול המשיכות מן התכניות בעבר ועל פי הוותק של החוסכים שמשכו את כספם. המח"מ של תכניות החיסכון בריבית קבועה על פי המודל הוא כ-1.3 שנים.

חריגה מפער המח"מ הנובעת משינוי בהנחות ששימשו את מודל פדיון תכניות החיסכון מדווחת לוועדת ההשקעות.

מחודש פברואר 2001 הבנק מפעיל גם תכניות חיסכון בריבית משתנה כדי להקטין את חשיפת הבנק לריבית במגזר הצמוד למדד. נכון ליום 30 בספטמבר 2007 הצבירה בתכניות אלו היא כ-1,475 מיליון ש"ח, שהם כ-61% מסך פיקדונות הציבור במגזר הצמוד למדד.

בעת האחרונה קשה להשקיע בנכסים צמודי מדד לטווח הקצר, בעיקר בשל חוסר הסחירות ובשל צמצום בהנפקות של משרד האוצר במגזר זה. בפיקדונות בבנקים ובעסקאות פרוורד על המדד הטווח המינימלי הסביר להשקעה הוא שנה. עיקר השקעות הבנק בתקופה האחרונה הן אפוא לטווחים של שנה עד שנתיים. בשל יכולת ההתכנסות המוגבלת קשה להתאים במדויק את מח"מ הנכסים למח"מ ההתחייבויות במגזר, ההולך ומתקצר. בשל כך, תיתכן חשיפת מח"מ לא מתוכננת. נוסף על כך, לבנק תכניות חיסכון בריבית משתנה אחת לחצי שנה בעלות מח"מ קצר (של כ-0.3 שנים) שכנגדן הוא מתכסה על פי מח"מ של שנה.

במגזר מטבע חוץ - היקף הנכסים וההתחייבויות במגזר אינו גדול. נכון ליום 30 בספטמבר 2007 מח"מ ההתחייבויות ארוך ממח"מ הנכסים ב-0.07 שנים (0.10 שנים נכון ליום 31 בדצמבר 2006) ולכן קיימת חשיפה נמוכה לירידת ריבית במגזר.

ליום 30 בספטמבר 2007 החשיפה לריבית במגזרים הצמוד והלא צמוד (השינוי בשווי ההוגן במגזר בעקבות שינוי בשיעור של 1% בריבית) היא כ-11.3 מיליון ש"ח שהם כ-2.1% מסך ההון העצמי (10.7 מיליון ש"ח שהם כ-2.3% מסך ההון העצמי נכון ליום 31 בדצמבר 2006). חישוב החשיפה נעשה ללא קיזוז בין המגזרים. במגזר המט"ח והצמוד מט"ח חשיפה של 0.3 מיליון ש"ח שהם כ-0.1% מסך ההון העצמי (0.5 מיליון ש"ח שהם כ-0.1% מסך ההון העצמי נכון ליום 31 בדצמבר 2006).

סיכון נזילות

- סיכון הנזילות הוא הסיכון לרווחי הבנק ולהונו העצמי כתוצאה מאי יכולתו לספק את צורכי נזילותו. ניהול הסיכון מבוקר באופן סדיר כדי להבטיח את היכולת להתמודד גם במצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים.

הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא ניהול הנזילות עוגנו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342. על פי ההוראה הבנק נדרש להפעיל מערכות מידע לשליטה, למדידה לבקרה ולדיווח על הנזילות.

לבנק יש מנגנון למדידה שוטפת ולבקרה אחר מצב הנזילות על בסיס יומי. מנגנון שבין תפקידיו לאמוד את מצב הנזילות, לנהל את המקורות ולהיערך למשבר נזילות. אמידת מצב הנזילות מתבצעת על פי חישוב פער הנזילות לפי תקופות לפירעון ועל פי יחס הנכסים הנזילים להתחייבויות.

הבנק אוסף ומנתח נתונים היסטוריים. על בסיס נתונים אלו בנה הבנק מודל סטטיסטי LAR (LIQUIDITY AT RISK) כדי לקבוע רמת נזילות נדרשת שתשקף נכונה את פעילות הבנק. המודל אושר על ידי דירקטוריון הבנק.

על פי ההוראה יקבל דירקטוריון הבנק דיווחים תקופתיים, לפחות אחת לרבעון, על מצב הנזילות ועל המגמות בהתפתחות הנזילות במסמך החשיפות.

דירקטוריון הבנק אישר מסמך מדיניות לניהול סיכון הנזילות של הבנק. במסמך המדיניות נקבעו הרכיבים הכמותיים לחישוב יחס הנזילות, נקבעו מגבלות על פער הנזילות בהיעדר שימוש במודל פנימי ובעת שימוש במודל ונקבע מערך הטיפול בחריגות מהמדיניות ומהמגבלות שנקבעו.

נכון ליום 30 בספטמבר 2007 הבנק עומד ביחס הנזילות הנדרש בעת שימוש במודל פנימי.

- בנק ישראל הפעיל רפורמה במערכות התשלומים והסליקה. בחודש יולי 2007 הופעלה מערכת לסליקה ברוטו מידית וסופית של תנועות (RTGS). בשלב הראשון המערכת הופעלה בין הבנקים ללא הלקוחות, אשר הצטרפו רק מתחילת חודש ספטמבר 2007.

כחלק מההתארגנות להכנסת מערכת RTGS, החל הבנק לנהל נזילות תוך-יומית אשר דרשה היערכות מקיפה באשר לתנועות הכספיות היומיות של הבנק. הבנק נעזר לצורך כך במערכת 'GLM'.

ראה להלן גם מדיניות גיוס המקורות ומצב הנזילות.

היערכות ליישום עקרונות באזל 2

הוועדה הבינלאומית לפיקוח על הבנקים (ועדת באזל) מתאמת בנושאים שונים את פעולות הבנקים המרכזיים במדינות המתועשות.

מסמך ועדת באזל 1 משנת 1988 קבע את דרישות הלימות ההון בתאגידי הבנקאיים בעניין חשיפת התאגיד הבנקאי לסיכונים אשראי על פי שיטה סטנדרטית.

הוועדה פרסמה בשנת 2004 מסמך חדש בנוגע להלימות הון (להלן מסמך באזל 2).

מסמך באזל 2 מציג שלושה עקרונות חדשים כדלקמן:

1. נדבך 1 - חישוב הקצאת ההון הנדרשת בגין החשיפה לסיכונים אשראי על פי מאפייני האשראי השונים. התאגיד הבנקאי נדרש לחשב את הקצאת ההון בהתבסס על מודלים כמותיים וסטטיסטיים לדירוג אשראי ולניהול סיכונים.

כמו כן, דרישה להקצאת הון בגין החשיפה לסיכונים תפעוליים. חישוב הקצאת ההון יכול להיעשות על פי הגישה הבסיסית, הגישה הסטנדרטית, או על פי גישה סטטיסטית המבוססת על מודלים פנימיים להערכת סיכונים תפעוליים, גישה שייפתח התאגיד הבנקאי.

2. נדבך 2 - שדרוג מערך ניהול הסיכונים הכולל גם את הסיכונים התפעוליים, הבקורות והממשל התאגידי בבנקים.

3. נדבך 3 - דרישות דיווח וגילוי איכותי וכמותי בנוגע לחשיפות לסיכונים, אופן ניהולם והערכתם. דרישות הגילוי משתנות לפי הגישה שנבחרה לחישוב יחס ההון לרכיבי סיכון ותלויות באופן ניהול הסיכונים של התאגיד הבנקאי.

מטרת ההנחיות שנקבעו במסמך באזל 2, בין היתר, היא לייסד מערכת כללים מקיפה לטיפול בנושאים של זיהוי, הערכה, צמצום ובקרה ולהרחיב את הדיווח לציבור בנוגע לסיכונים.

המפקח על הבנקים הודיע על כוונתו לקבוע כי החל משנת 2009, כל תאגיד בנקאי בישראל יישם את באזל 2.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2007 פרסם בנק ישראל שתי טיוטות בנוגע ליישום הוראות באזל 2. טיוטת הוראה אחת מתייחסת לגישות הסטנדרטיות לסיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי. הטיוטה השנייה מתייחסת לדרישות הגילוי.

בספטמבר 2007 העביר בנק ישראל בקשה לבנקים למילוי שאלון סקר השפעה כמותית (QIS5) על יישום המלצות הגישה הסטנדרטית. מטרת השאלון להעריך את השפעת יישום המודל הסטנדרטי על יחס ההון לרכיבי סיכון של הבנק. בנוסף, דרש בנק ישראל מהבנקים למלא סקר ניתוח פערים (GAP ANALYSIS) בהתייחס להנחיות בניהול הסיכונים, הבקורות והממשל התאגידי בבנק (נדבך 2). בנק ישראל עוקב אחרי התקדמות הבנקים בפרויקט ודורש דיווח שוטף בנושא.

הוקם צוות היגוי בבנק ליישום ההוראה בראשות החשבונאי הראשי. במהלך חודש יולי 2007 ניתן דיווח ראשון בפני הנהלת הבנק.

בחודש אוקטובר 2007 נבחר ספק לתמיכה ביישום ההוראה בבנק.

יישומה של ההוראה ידרוש מהבנק הקצאת משאבים הן בתחום כח האדם של הבנק והן בתחום המיחשוב.

סיכוני אשראי

- אג"ח תאגידיים

לבנק ניתן אישור ספציפי מבנק ישראל להשקיע באג"ח תאגידיים עד לסכום של 200 מיליון ש"ח במגבלות מסוימות. בנק ישראל מוכן להסיר את המגבלה של 200 מיליון ש"ח כאמור בכפוף לעמידה בכמה תנאים. נכון ליום 30 בספטמבר 2007 ההשקעה באג"ח תאגידיים היא בסך של כ-96 מיליון ש"ח.

צוות השקעות לענייני אג"ח תאגידיים דן בקביעת מסגרות לפעילות באג"ח מסוג זה, בכפוף לנוהלי פעילות מתאימים. בקרה בנושא אג"ח תאגידיים נכללת בתכנית בקרת האשראי.

- הפרשה לחובות מסופקים

הבנק גיבש קריטריונים כדי לקבוע מהם חובות בעייתיים ונהלים למעקב אחריהם, ועל יסוד זה נבדק חישוב ההפרשות לחובות מסופקים אשר לדעת הנהלת הבנק משקפות את סיכוני האשראי של הבנק. הנהלת הבנק שוקדת כל העת על שיפור הפיקוח והבקרה בטיפול בחובות בעייתיים ועל הרחבת המידע והכלים העומדים לרשות הבנק בעת מתן האשראי ללקוחותיו. מדיניות האשראי של הבנק, שלפיה תיק האשראי מפוזר בין מספר רב של לווים פרטיים שיתרת האשראי של כל אחד מהם נמוכה בדרך כלל, תורמת להקטנת סיכון האשראי.

- מודל להערכת איכות תיק האשראי

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 319, יחידת בקרת אשראי צריכה להעריך את טיב האשראי של כל הלווים ה"גדולים", בסבב של אחת לשלוש שנים לפחות.

בעקבות העלייה במספר הלקוחות הגדולים, הבנק פנה לבנק ישראל בבקשה לשנות את אופי המדגם, בכדי לצמצם את היקף הלקוחות הנבדקים.

במענה לפנייה, ציין בנק ישראל שעמדתו בנושא תקבע, לאחר שהבנק יגיש לפיקוח מתווה של מערך בקרת אשראי, התואם להערכתו את מאפייני תיק האשראי של הבנק. מתווה זה צריך להיות מושתת על לקוחות קמעונאיים המאופיינים בפיזור רב.

המתכונת החדשה נשלחה לבנק ישראל לעיון והיא כללה פירוט של שיטות בקרה, כלים ואופן גזירת המדגם.

השינוי העיקרי בתפיסת שיטת המדגם היא כי הדגימה תתבצע לפי אופי הלקוחות ועם דגימת הלקוח הבודד תוערך איכות תיק אשראי שלו על מרכיביו השונים.

המדגם מכסה את כלל לקוחות הבנק, על פי הפרמטרים העיקריים:

- מיון ראשי על פי סוג הלווים:
- (1) לווים בעלי חשבון עו"ש.
- (2) לווים שאינם בעלי חשבון עו"ש.
- (3) קובץ לקוחות על פי מאפייני סיכון.
- מיון משני על פי מועדונים עיקריים.

לאחר דיון ואישור המדגם בהנהלה ובדירקטוריון פנה הבנק לבנק ישראל ובחודש מארס 2007 התקבל אישורו.

על הבנק לבחון את המתכונת החדשה מעת לעת, וזאת בהתאם להתפתחות בהיקף תיק האשראי ובמאפייניו.

חובות בעייתיים

(במיליוני ש"ח)

יתרה ליום		30 בספטמבר	31 בדצמבר	
		2006	2006	2007
סכומים מדווחים				
		1.3	1.4	1.3
	שאינם נושאים הכנסה	7.3	6.5	7.3
	שאורגנו מחדש	9.0	8.0	9.0
	בפיגור זמני	16.8	13.3	16.8
	בהשגחה מיוחדת			
	סך הכול אשראי מאזני ללווים	34.4	29.2	34.4
	בעייתיים			
	סך הכול אשראי חוץ-מאזני ללווים	3.6	2.9	3.6
	בעייתיים	38.0	32.1	38.0
	סך הכול אשראי כולל			

הבנק פועל כדי לאתר מוקדם ככל האפשר לווים בסיכון, ולשם כך הוא מפעיל כלי מעקב לבקרה.

- בחודש אפריל 2007 פורסמה טיוטת תיקונים להוראות הדיווח לציבור בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי", ליישום על ידי תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי החל מיום 1 לינואר 2009 (להלן: "יום המעבר"), למעט נושאים בהם קבע המפקח על הבנקים הוראות ספציפיות ליום המעבר.

על פי טיוטת ההוראות, המבוססות על כללי גילוי ומדידה של תקני חשבונאות ורשויות פיקוח בארה"ב, יידרש התאגיד הבנקאי לבחון קיומם של הפסדי אשראי בחובות פגומים המזוהים לצורך הערכה באופן פרטני ולמדוד את ההפרשה הנדרשת בגינם בהתבסס על הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבי של החוב, או לגבי חוב שגבייתו מותנית בבטחון, בהתבסס על השווי ההוגן של הבטחון. בגין יתרת החובות שאינם מזוהים לצורך הערכה באופן פרטני, לרבות חובות ללא מאפייני בעייתיות, יידרש התאגיד הבנקאי לשמור הפרשה קבוצתית, המייצגת את אומדן הפסדי האשראי העתידיים הגלומים ביתרת החובות הנ"ל בכל תאריך מאזן.

בנוסף, קובעת טיוטת ההוראות דרישות גילוי, מדידה ותיעוד חדשות העוסקות בין היתר בדיווח על חובות בעייתיים, בהכרה בהכנסות מימון בגין חובות פגומים, במחיקה חשבונאית של חובות, בטיפול בנכסים שנתפסו ובטיפול החשבונאי בארגון מחדש של חוב בעייתי.

התאמות שיבצעו מאימוץ ההוראות ליום המעבר יכללו ישירות בסעיף העודפים בהון העצמי.

הנהלת הבנק החלה להיערך ליישום טיוטת ההוראות ובוחנת את השלכות יישומה על מצבו הכספי ועל תוצאות פעולותיו. לצורך כך שכר הבנק את שירותיו של יועץ חיצוני.

סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסדים הנובעים מכשלים או מליקויים בתהליכים פנימיים (בין אם מדובר בגורמי אנוש בין אם מכשלים במערכות) או מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכונים משפטיים והיא אינה כוללת סיכונים אסטרטגיים. בגין הסיכון התפעולי צפויה דרישה עתידית להלימות הון רגולטורית במסגרת הוראות באזל 2. הבנק בודק את ההשלכות של שימוש בגישה הסטנדרטית או בגישה סטנדרטית חלופית ונערך ליישומה בשיתוף חברה אם.

בבנק יש גופי פיקוח והכוונה שונים בנושא הסיכון התפעולי, ובהם דירקטוריון הבנק, בקר סיכונים וצוות הנהלה לניהול סיכונים בראשות המנכ"ל. כמו כן, יש בבנק גופים נוספים שחלק מפעילותם נוגעת לבקרת הסיכונים התפעוליים, בהם קצין ציות ומניעת הלבנת הון ומימון טרור ומחלקת אבטחת מידע.

סיכון משפטי

סיכון משפטי הוא הסיכון להפסד בגלל היעדר האפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם. כמו כן, יש סיכונים הנובעים מחקיקה, מתקנות, מפסיקה ומהוראות של הרשויות. יש סיכונים הנובעים מפעילות ללא גיבוי בהסכמים מספקים או ללא יעוץ משפטי וסיכונים הנובעים מהליכים משפטיים. הסיכונים עלולים להתרחש, בין היתר, עקב היעדר סמכות או כשרות של אחד הצדדים להסכם, עקב היעדר מסמכים מתאימים ובגלל אי חוקיות או אי שלמות של הסכמים. סיכונים אלו גדלים בגלל מספר קופות הגמל וקרנות השתלמות שהבנק מעניק להן שירותים.

החשיפה בגין סיכונים אלו מבוקרת ומוקטנת בדרכים הללו:
 - יועצים משפטיים בעלי ידע וניסיון במערכת הבנקאית.
 - קצין ציות שתפקידו מפורטים להלן.

קצין ציות

מינוי קצין ציות נדרש כחלק מניהול הסיכונים בבנק. בין היתר, תפקידו לסייע להנהלה ולדירקטוריון למלא את אחריותם לציות הבנק לכל דרישות החוק ולדרישות רגולטוריות אחרות בתחום הצרכני ובתחום הלבנת הון, להקטין את החשיפה של הבנק לתביעות משפטיות, למנוע הפסדים כספיים העלולים להיגרם לבנק בגין הפרת הוראות החוק האמורות ולשמור על המוניטין של הבנק. קצין הציות עוסק, בין היתר, בעדכון סקר התשתית ובהטמעת ההוראות הצרכניות בקרב עובדי הבנק. כחלק מפעולות ההטמעה הוכנו מצגות ולומדות אשר כל עובדי הבנק למדו ונבחנו על תוכנן. קצין הציות עוקב אחר ההפרות בתחום ההוראות הצרכניות, ועוקב אחר פעולות המחלקות השונות עד לתיקון הליקויים. במקרים אחדים הטיפול מחייב שינויים במערכות המיכון. כמו כן, נעשה מעקב אחר השינויים בחקיקה או בהוראות המיסוי בזיקה להוראות הצרכניות. בסניפי הבנק מונו אחראים לנושא הציות, והם מסייעים להטמעת ההוראות הצרכניות בבנק. האחראים מבצעים אחת לחודש בקרה בנושאים שבזיקה להוראות הצרכניות.

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 411 - מניעת הלבנת הון ומימון טרור וזיהוי לקוחות

הוראות בנק ישראל מחייבות את דירקטוריון הבנק לקבוע את המדיניות בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור לשם הרחבת הדרכים להכרת הלקוח.

דירקטוריון הבנק אימץ כללים מנחים בתחומים האלה:

- שילוב הטיפול ביישומן ובאכיפתן של הוראות חוק איסור מימון טרור, התשס"ה - 2005 (להלן חוק איסור מימון טרור) כחלק מתחומי האחריות של הממונה על איסור הלבנת הון.
- קיום בקרה והבטחת הציות לחוק.
- מתן מענה לסיכונים הגלומים בשירותים הניתנים ללקוחות באמצעות טכנולוגיות חדשניות.
- סיווג לקוחות ובחינת פעילותם על פי רמות סיכון לעניין הלבנת הון ומימון טרור.

עוד הדגיש הדירקטוריון את החשיבות העליונה שבקיום מערך לימודי והסברתי מובנה להטמעת הידע בקרב העובדים.

הוראות חוק איסור מימון טרור חלות הן על ארגוני טרור ופעילי טרור שהרשויות המפקדות על הטיפול בחוק זה הכריזו עליהם ככאלה הן על ארגונים ופעילים שאינם מוכרזים ככאלה, לרבות ארגונים שאינם חבר בני אדם מאוגד.

בבנק מופעלת מערכת ממוחשבת לזיהוי ולאיתור לקוחות וחשבונות שהם בבחינת מוקדי סיכון להלבנת הון. המערכת עושה שימוש בפרטי המידע המנהלי בתוך כדי התייחסות לתחומי פעילות שונים.

מדיניות גיוס המקורות ומצב הנזילות

מקורות הבנק הם בעיקר תכניות חיסכון, פיקדונות לזמן קצוב ופיקדונות לפי דרישה. כמו כן, הבנק מנצל על פי הצורך את המקורות המוניטריים שבנק ישראל מעמיד לרשותו. נכון להיום, בנק הפועלים מאפשר לבנק לגייס מקורות נזילים עד 500 מיליון ש"ח.

פיקדונות הציבור השקליים ליום 30 בספטמבר 2007 הסתכמו ב-5,823 מיליון ש"ח לעומת 4,950 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2006, עלייה של כ-18%. סכום פיקדונות הציבור השקליים הניתנים למשיכה לפי דרישה (עו"ש ופר"י) ליום 30 בספטמבר 2007 הסתכמו ב-1,431 מיליון ש"ח לעומת 1,153 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2006, עלייה של כ-24%.

פיקדונות הציבור הצמודים למדד ליום 30 בספטמבר 2007 הסתכמו ב-2,411 מיליון ש"ח לעומת 2,649 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2006, ירידה של כ-9%.

פיקדונות הציבור במט"ח ובצמודי מט"ח ליום 30 בספטמבר 2007 הסתכמו ב-479 מיליון ש"ח לעומת 469 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2006, עלייה של כ-2%.

בתקופה המדווחת ירדה ריבית בנק ישראל בשיעור של 1.0 נקודות האחוז משיעור של 5.0% לשיעור של 4.0%.

נכון ליום 30 בספטמבר 2007 יתרות המזומנים והפיקדונות היומיים הנזילים בבנקים ובבנק ישראל מהוות כ-77% מיתרות פיקדונות הציבור הנזילים השקליים.

מגזרי פעילות

פעילות הבנק מנוהלת בשני מגזרי פעילות:

1. המגזר הקמעונאי הכולל את כל הפעילות הבנקאית-פיננסית מול לקוחות.
2. מגזר שוק ההון, הכולל את פעילות הבנק בתחום קופות הגמל וקרנות ההשתלמות.

תיאור עסקי הבנק לפי מגזרי פעילות

פעילות הבנק מנוהלת בשני מגזרי הפעילות האלה: קמעונאי ושוק ההון. החלוקה למגזרי פעילות היא על פי השירותים והמוצרים הניתנים ללקוחות בכל מגזר. הנהלת הבנק משתמשת בנתוני המגזרים בעת ניתוח תוצאות הפעילות של הבנק ונעזרת בהם כדי לקבל החלטות.

המגזר הקמעונאי כולל את כל הפעילות הבנקאית-פיננסית מול לקוחות הבנק, ומגזר שוק ההון כולל את הפעילות בתחום קופות הגמל וקרנות ההשתלמות.

תוצאות פעולות המגזרים מפורטות להלן. נתוני תוצאות המגזרים נערכו על פי הוראות המפקח על הבנקים בדבר 'מגזרי פעילות עיקריים', וכוללים את המידע כפי שהוא מוצג להנהלת הבנק.

תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים נחלקו כדלקמן:

רווח מפעולות מימון והפרשה לחובות מסופקים - משויכים למגזר הקמעונאי.

הכנסות תפעוליות ואחרות - הכנסות כל מגזר סווגו באופן ישיר לפעילותו.

הוצאות תפעוליות ואחרות - מרבית ההוצאות מסווגות ספציפית למגזרים. הוצאות שלא ניתן היה לסווג באופן ישיר הוקצו לכל מגזר על פי יחס פעילותו (מספר עובדים יחסי, שטח בשימוש וכו').

הון עצמי - מיוחס למגזר הקמעונאי.

להלן תוצאות פעילות הבנק על פי מגזרי פעילות: (במיליוני שקלים חדשים)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר						
2006 (בלתי מבוקר)			2007 (בלתי מבוקר)			
סה"כ	שוק ההון	קמעונאי	סה"כ	שוק ההון	קמעונאי	
50.8	-	50.8	70.9	-	70.9	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
38.9	13.8	25.1	44.0	16.8	27.2	הכנסות תפעוליות ואחרות
89.7	13.8	75.9	114.9	16.8	98.1	סך ההכנסות הפרשה לחובות מסופקים
(0.2)	-	(0.2)	1.4	-	1.4	רווח נקי לא כולל רווח מפעילות בלתי רגילה
16.6	1.0	15.6	24.2	2.9	21.3	הפסד מפעילות בלתי רגילה, לאחר מס
(0.2)	-	(0.2)	-	-	-	
16.4	1.0	15.4	24.2	2.9	21.3	רווח נקי

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר						
2006 (בלתי מבוקר)			2007 (בלתי מבוקר)			
סה"כ	שוק ההון	קמעונאי	סה"כ	שוק ההון	קמעונאי	
142.4	-	142.4	184.1	-	184.1	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
118.7	46.5	72.2	132.1	51.6	80.5	הכנסות תפעוליות ואחרות
261.1	46.5	214.6	316.2	51.6	264.6	סך ההכנסות הפרשה לחובות מסופקים
0.2	-	0.2	3.5	-	3.5	רווח נקי לא כולל רווח מפעילות בלתי רגילה
40.8	5.0	35.8	61.6	9.6	52.0	רווח (הפסד) מפעילות בלתי רגילה, לאחר מס
16.3	16.5	(0.2)	0.1	-	0.1	
57.1	21.5	35.6	61.7	9.6	52.1	רווח נקי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2006

(מבוקר)			
סה"כ	שוק ההון	קמעונאי	
186.1	-	186.1	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
158.8	61.5	97.3	הכנסות תפעוליות ואחרות
344.9	61.5	283.4	סך ההכנסות הפרשה לחובות מסופקים
0.7	-	0.7	רווח נקי לא כולל רווח מפעילות בלתי רגילה
50.4	7.3	43.1	רווח מפעילות בלתי רגילה, לאחר מס
18.1	16.5	1.6	
68.5	23.8	44.7	רווח נקי

<u>היקפי פעילות</u>	<u>ליום</u> <u>30/9/07</u>	<u>ליום</u> <u>31/12/06</u>	<u>% השינוי</u>
<u>מגזר קמעונאי</u>			
אשראי לציבור	2,101	1,665	26
פיקדונות הציבור	8,713	8,068	8
<u>מגזר שוק ההון</u>			
קופות גמל			
וקרנות השתלמות			
(נכסים בניהול הבנק)	21,982	22,089	-

מגזר קמעונאי

מבנה המגזר

המגזר הקמעונאי הוא המגזר המוביל של הבנק. המגזר כולל את מערך הסינוף ואת הפעילות התומכת באגפים ובהנהלת הבנק.

למגזר גם ערוצי שירות ישירים: אינטרנט, מוקד טלפוני ומסרון (SMS). המוצרים הבנקאיים העיקריים שמספק המגזר כוללים שירותי ניהול חשבון עו"ש, אשראי, פיקדונות, מט"ח, תכניות חיסכון, פעילות בכרטיסי אשראי ופעילות שוק ההון (השקעות בעבור לקוחות הבנק).

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים

א. הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 325 - ניהול מסגרות אשראי בחשבונות עובר ושב ההוראה נכנסה לתוקף ב-1 בינואר 2006, ותוקנה מאז כמה פעמים כדי לאפשר הטמעה הדרגתית ופגיעה מינימלית בציבור הלקוחות.

הבנק יישם את ההוראה באמצעות מערכות המחשוב של חברת האם. בתחילת שנת 2006 הקצה הבנק מסגרות משכורת חד-צדדיות ללקוחות שטרם חתמו על הסכמי מסגרת. במהלך שנת 2006 פעל הבנק להחתמת הלקוחות על הסכמי מסגרת, והמשיך בכך גם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2007. בחודש יוני 2007 סיים הבנק את היערכותו ליישום ההוראה וביטל את כל מסגרות המשיכות החד צדדיות ללקוחות שטרם חתמו על הסכם מסגרת. כמו כן, ממשיך הבנק לפעול גם במהלך שנת 2007 להטמעת ההוראה בקרב ציבור לקוחותיו, להתאמת המסגרות לפעילות בחשבונות ולכיסויי החריגות הקיימות.

ב. הצעת חוק לפיקוח על עמלות הבנקים אושרה במליאת הכנסת ביום 26 ביוני 2007 בקריאה שנייה ושלישית. החוק דן בעיקרו בסמכות שתנתן לבנק ישראל לפקח על מחירי השירותים הבנקאיים ובסמכות לקבוע את רשימת העמלות, התעריפים ואופן חישובם. במהלך חודש יולי 2007 החלו דיונים בבנק ישראל עם נציגי הבנקים ובמהלך חודש נובמבר 2007 פורסמה טיוטת תעריפון. בנק יהב ממשיך להוביל במתן תעריפים מוזלים במיוחד.

שינויים ברווחיות המגזר

להלן שינויים ברווחיות המגזר:

<u>שיעור השינוי</u> <u>באחוזים</u>	<u>לתשעה חודשים שהסתיימו</u> <u>ביום 30 בספטמבר</u>		
	<u>2006</u>	<u>2007</u>	
	<u>במיליוני ש"ח</u>		
46	35.6	52.1	רווח נקי
29	142.4	184.1	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
11	72.2	80.5	הכנסות תפעוליות ואחרות
	0.2	3.5	הפרשה לחובות מסופקים

יעדים ואסטרטגיה עסקית

הבנק שואף למצב את עצמו ולשמר את המוניטין שלו במגזר כבנק שלו ידע והתמחות מקצועית בקרב לקוחות שהם משקי בית, וזאת תוך כדי מתן מגוון של שירותים בעלויות נמוכות ומאמץ מתמיד להביא לידי שיפור השירות הניתן ללקוחות. הבנק ימשיך לפעול על פי הסכמים קיימים או על פי הסכמים חדשים עם מעסיקים שונים, עם איגודים ועם תאגידים ממשלתיים ואחרים לפיקדונות למתן הלוואות כאמצעי להרחבת מעגל לקוחותיו.

הבנק פנה לבנק ישראל בבקשה להרחבת הרשיון לכל לקוחות משקי הבית.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- זמינות לקהל הלקוחות, בין אם באמצעות המערך הסניפי בין אם באמצעות ערוצי התקשורת הישירה.
- יכולות מקצועיות ואישיות של כוח האדם במגזר למתן מענה הולם לדרישות של הלקוחות.
- סל מוצרים רחב המוצע ללקוחות המגזר בהשקעות ובאשראי כדי שיענו על הדרישות ההולכות וגדלות של קהל הלקוחות.
- אפשרויות למתן שירות באמצעות כלים טכנולוגיים ישירים ושיפור השירות הניתן באמצעותם.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

הגורם העיקרי להצלחה בקרב אוכלוסיית משקי הבית הוא מתן שירות זמין, אמין ויעיל בעלויות נמוכות ככל הניתן. הבנק שואף להמשיך ולהעניק ללקוחות המגזר את מגוון מוצרי ההשקעה והאשראי ולהרחיב את אפשרויות ניהול החשבון השוטף (זמני חיוב, מסלולי עמלות וכולי) תוך כדי גביית עלויות נמוכות ככל הניתן.

לקוחות

לקוחות המגזר הם כאמור לקוחות שכירים, מרביתם בעלי עושר פיננסי בינוני ומטה, רובם ותיקים בבנק ושיעור התחלופה שלהם נמוך. הבנק פועל להרחיב את מעגל הלקוחות במגזר.

הבנק מבקש להרחיב את הרשיון כך שיוכל לתת שירותים בנקאיים לכל לקוחות משקי הבית.

שיווק והפצה

בשלהי שנת 2006 ובשנת 2007 החל הבנק לפרסם את עצמו בפרסום כלל ארצי. הואיל ולקוחות המגזר שייכים לפלח אוכלוסייה מוגדר, הבנק משווק עצמו גם בערוצים הישירים לאוכלוסייה זו. פעילות השיווק כוללת בין היתר פעילות בדיוור ישיר, בטלמרקטינג, בעלוני מידע, בשיווק בסניפים עצמם, באתר האינטרנט של הבנק ובאמצעות הסכמים עם מעסיקים על תנאים מועדפים לעובדיהם.

תחרות

התחרות על פלח לקוחות משקי בית מחריפה בשנים האחרונות והבנק נאלץ להתמודד מול שאר הבנקים המסחריים וגורמים פיננסיים נוספים. עם זכיית בנק דיסקונט בע"מ במכרז החשכ"ל למתן שירותים בנקאיים (ראה להלן בהסכמים מהותיים) גדלה התחרות על לקוחות עובדי המדינה.

על אף התחרות העזה, ברבעון השלישי של שנת 2007 נרשמה עלייה במספר לקוחות הבנק.

הסכמים מהותיים

- התקשרותו של הבנק עם מדינת ישראל בהסכם למתן שירותים בנקאיים לעובדי המדינה, תסתיים בסוף שנה זו, עקב זכייתו של בנק דיסקונט בע"מ במכרז שפרסם החשב הכללי במשרד האוצר לגבי מתן שירותים אלה החל משנת 2008 ואילך.

הבנק מנהל משא ומתן עם החשב הכללי במשרד האוצר ביחס לאופן סיום ההתקשרות בתחומים שונים (בכללם המשך טיפול במלאי ההלוואות הקיים שניתן לעובדי המדינה כנגד פיקדון המדינה, המשך ביצוע ניכויים משכר עובדי המדינה בגין תשלומים לבנק, כספי הקרן למחיקת חובות הנמצאים בבנק לפי הסכם ההתקשרות הקיים, פינוי סניפי הבנק בקריות הממשלה ועוד).

לאור תשובות החשב הכללי בסוגיות שהועלו, הגיש הבנק ביום 25 ליולי 2007 עתירה לבית המשפט העליון בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק, כנגד שר האוצר, החשב הכללי במשרד האוצר, המפקח על הבנקים ובנק דיסקונט בע"מ. העתירה מופנית כנגד דרישת החשב הכללי במשרד האוצר לפינוי סניפי יהב בקריות הממשלה, כנגד הכוונה להתיר לבנק דיסקונט בע"מ להפעיל צוותים שיספקו שירותים בנקאיים מחוץ לסניפי בנק דיסקונט, ולחלופין בדרישה להתיר לבנק יהב להפעיל צוותים מקבילים, וכן כנגד הכוונה למנוע מבנק יהב להמשיך ולבצע ניכויים משכר עובדי המדינה לטובת הלוואות ו/או תכניות חיסכון בבנק יהב, ומנגד להתיר לבנק דיסקונט בע"מ לבצע ניכויים כאמור.

בית המשפט העליון דחה את העתירה בכפוף להצהרת המדינה כי הפעולות שיינקטו לשם פינוי הבנק מהסניפים ייעשו בהתאם להוראות הדין. בנק דיסקונט הצהיר אף הוא שיפעל בהתאם להוראות הדין, הוראות המכרז והנחיות המפקח על הבנקים. המדינה התחייבה להודיע לבנק עד ה- 21 בנובמבר 2007, על החלטתה בעניין העברת הכספים ממשכורות עובדי המדינה, לתכניות חסכון.

לאמור לעיל עלולה להיות השפעה מהותית לרעה על התוצאות הכספיות של הבנק בעתיד. ראה גם ביאור 3 לדוחות הכספיים ובסקירת רואי החשבון המבקרים.

- במסגרת היערכות הבנק נוכח סיום ההתקשרות בינו לבין המדינה למתן שירותים בנקאיים לעובדיה, נקשר הסכם בין הבנק לבין הסתדרות עובדי המדינה לפיו מתחייב הבנק לתת את סל השירותים הבנקאיים המפורט בהסכם, במשך שבע שנים, באותם תנאים מהם נהנים עובדי המדינה בעת החתימה על ההסכם, שהופיעו בנוסח המכרז. שינויים בתנאים ובעמלות יתאפשרו בהסכמה משותפת של הצדדים.

- לבנק הסכמים עם מעסיקים שונים למתן אשראי מפיקדונות מיועדים ושירותים בנקאיים נוספים לעובדיהם. בימים אלו הבנק מנהל משא ומתן עם מעסיקים לחידוש ולהמשך ההתקשרויות.

חברות בבורסה

בשנת 2005 הגיש הבנק בקשה לחברות בבורסה לניירות ערך בתל-אביב. הבורסה אישרה את הבקשה תוך כדי קביעת תקופת ניסיון של חצי שנה, כחלק מתהליך האישור לפעול כחבר מן המניין. הבנק החל להתארגן מבחינה תפעולית, וביצע חלק מהשלבים הנדרשים. במהלך תקופת הניסיון בכוונת הבנק להתארגן בנוגע לסליקה עצמאית של ניירות ערך, ובסמוך לסיום תקופת הניסיון להגיש בקשה להתקבל כחבר מסלקת הבורסה לניירות ערך. במסגרת זו טרם הוסדרו עם בנק פועלים כל התנאים הנדרשים להסדרת הפעילות בנושא המע"ף.

ב- 10 בספטמבר 2007 נתקבלה הודעת הבורסה בדבר הסכמתה להארכת המועד להשלמת ההתארגנות.

מערכת המחשב

הבנק מנהל את פעילות לקוחותיו באמצעות שתי מערכות מחשב מרכזיות. בנק הפועלים מתפעל ומתחזק מערכת אחת והמערכת השנייה היא מערכת מחשב עצמאית. לאחרונה גיבש הבנק טיוטת אמנת שירות עם בנק הפועלים בנושא זה.

על פי הדיווח המידי שפורסם ב- 27 למארס 2007 בו דווח על חתימת מזכר עקרונות למכירת חלקו של בנק הפועלים בע"מ בבנק יהב לבנק מזרחי-טפחות בע"מ הוסכם, כי הבנק ימשיך לקבל שירותי מיחשוב מבנק הפועלים בע"מ בהתאם לתנאים הנהוגים כיום בין בנק הפועלים לבין הבנק וזאת לתקופה של שלוש שנים ממועד השלמת העסקה.

במקביל הבנק החל במיפוי המערכות המתופעלות בבנק הפועלים לקראת עריכת סקר פערים עם המערכות של בנק מזרחי-טפחות בע"מ.

מגזר שוק ההון

מבנה המגזר

מגזר שוק ההון מרכז את הפעילות המסורתית של הבנק כנותן שירותים פיננסיים ואדמיניסטרטיביים לקופות הגמל ולקרנות ההשתלמות. רוב העמיתים בקופות הגמל וכל העמיתים בקרנות ההשתלמות הם במעמד של שכירים.

השירותים לקופות הגמל ולקרנות ההשתלמות כוללים בין השאר גבייה, ניכויים ממשכורת, ביצוע השקעות, הפקדות/העברות/משיכות כספי עמיתים, הנהלת חשבונות של קופות הגמל וקרנות ההשתלמות ושל העמיתים, עריכת דוחות כספיים, דוחות לרשויות וכדומה.

במהלך חודש אוקטובר 2007 חתם הבנק על הסכם עם חברת הלמן אלדובי קופות גמל בע"מ על מכירת פעילות ארבע מהחברות שבשליטתו כמפורט להלן.

קרנות השתלמות, קופות גמל וקרנות ידע

הבנק נותן שירותים ל-9 קרנות השתלמות, 15 קופות גמל ו-4 קרנות 'ידע' שהוקמו על פי הסכמי שכר שבהם התחייבו המעסיקים להפריש כספים לקידום הידע המקצועי של העובדים. נכון ליום 30 בספטמבר 2007 היו בקופות הגמל ובקרנות ההשתלמות 597 אלף חשבונות עמיתים בהיקף כספי כולל של 22.0 מיליארד ש"ח לעומת 617 אלף חשבונות בהיקף כספי של 22.1 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2006.

קרנות השתלמות

הבנק נותן שירותים ל-9 קרנות השתלמות. קרן אחת היא חברת בת של הבנק ומצויה בשליטתו ובניהולו. שלוש קרנות השתלמות הן חברות בת אך הזכות למינוי דירקטורים מסורה לגורמים המקצועיים הרלוונטיים לאוכלוסיות העמיתים של כל קרן. בקרנות ההשתלמות 265 אלף חשבונות עמיתים נכון ליום 30 בספטמבר 2007 לעומת 272 אלף בסוף שנת 2006. היקפן הכספי של הקרנות ליום 30 בספטמבר 2007 הוא 13.3 מיליארד ש"ח בדומה לסוף שנת 2006.

בתקופה המדווחת הסתכמו המשיכות נטו בקרנות ההשתלמות בסך של 897 מיליון ש"ח לעומת משיכות נטו בסך 90 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. התשואה הנומינלית הממוצעת נטו בתקופה המדווחת הייתה בשיעור של כ-7.4% לעומת 3.2% בתקופה המקבילה אשתקד (בשנת 2006 הייתה התשואה הנומינלית הממוצעת נטו בשיעור של כ-6.0%).

קופות גמל

הבנק נותן שירותים ל-15 קופות גמל. שתי קופות גמל הן חברות בת של הבנק והן בשליטת הבנק, חמש קופות גמל מנהלות באמצעות 'חן יהב' - חברה לניהול קופות גמל בע"מ המצויה בשליטת הבנק ובניהולו. שמונה קופות גמל נוספות הן קופות גמל ענפיות. בקופות הגמל 332 אלף חשבונות עמיתים נכון ליום 30 בספטמבר 2007, לעומת 345 אלף חשבונות עמיתים בסוף שנת 2006. היקפן הכספי של קופות הגמל ליום 30 בספטמבר 2007 מסתכם ב-8.7 מיליארד ש"ח לעומת 8.8 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2006.

בתקופה המדווחת הסתכמו המשיכות נטו בסך של 754 מיליון ש"ח לעומת משיכות נטו בסך של 150 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. התשואה הנומינלית הממוצעת נטו בתקופה המדווחת הייתה בשיעור של כ-6.1% לעומת 3.1% בתקופה המקבילה אשתקד (בשנת 2006 הייתה התשואה הנומינלית הממוצעת נטו בשיעור של כ-5.6%).

מגבלות חקיקה תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

- הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על מערכת הבנקאות בישראל ועל ענף קופות הגמל מצד גורמים רבים, כגון הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון, הממונה על ההגבלים העסקיים, רשות ניירות הערך, רשות החברות הממשלתיות ועוד.

- החוקים שנועדו להביא לידי רפורמה מקיפה בשוק ההון חושפים את המגזר לאי וודאות.

תקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל) - התשכ"ד - 1964 - תיקון מספר 3 - התשס"ה 2005

על פי תיקון מספר 3 בדבר הפקדות עמיתים לחשבונות עצמאים, יוכלו להפקיד לחשבונות מסוג זה רק עובדים שיש להם הסדר פנסיה תקציבית או שמבוצעות בגינם הפקדות לקופת גמל לקצבה. הסף התחתון להפקדות נגזר כאחוז מהשכר הממוצע במשק. שינוי זה נוגע רק לעמיתים שנולדו בשנת 1961 ואילך.

כמו כן, משיכה בגין הפקדות חדשות תהיה אפשרית רק מגיל 60, לאחר שייצברו לפחות 5 שנות ותק. שינויים אלו פוגעים בהיקף ההפקדות של החוסכים ובהיקף החיסכון בקופות הגמל לעצמאים. לשם הוכחה בדבר עמידתם בתקנה זו העמיתים נדרשים למלא הצהרה מתאימה.

עמיתים אשר לא מסרו את ההצהרה האמורה עד סוף שנת 2006, לא יהיו רשאים להפקיד כספים לקופת הגמל בשנת 2007.

זו אחת הסיבות לצמצום בהיקף ההפקדות בענף קופות הגמל לעצמאים בשנת 2007. קופות הגמל שהבנק נותן להן שירותים מיועדות בעיקר לעמיתים שכירים.

הרפורמה בשוק ההון

בשנת 2005 חוקקה הכנסת שלושה חוקים שמטרתם רפורמה מקיפה בשוק ההון: חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה), התשס"ה - 2005;

חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני), התשס"ה - 2005;

חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005;

בין היתר, הוראות אלו מחייבות את הבנק למכור את השליטה בקופות גמל ובחברות מנהלות של קופות גמל.

בהתאם לכך, נחתם ביום 16 באוקטובר 2007 על ידי בנק יהב, חן-יהב חברה לניהול קופות גמל בע"מ, חסכון יהב בע"מ, יהב השתלמות וחסכון בע"מ ויהבית - חברה לניהול קופות גמל בע"מ, הסכם למכירת פעילותן של חברות אלה לחברת הלמן-אלדובי - חברה לניהול קופות גמל בע"מ זאת בתמורה לסכום השווה ל- 2.55% מסך הצבירה בקופות הנמכרות נכון למועד השלמת העסקה. העסקה מותנית במספר תנאים מתלים. התמורה הצפויה לבנק, לפני מס היא כ- 158 מיליון ש"ח.

יצוין כי ליישום הוראות החקיקה האמורה ולמכירת הקופות עלולה להיות השפעה מהותית לרעה על התוצאות העסקיות של הבנק, אולם עדיין קשה בשלב זה לקבוע אומדן סביר של מידת ההשפעה שכן יש עדיין אי ודאות בנוגע להיקף ההכנסות הצפויות לבנק מהמשך מתן שירותים לקופות גם אחרי שלא יהיו עוד בבעלותו; היקף ההכנסות הצפויות לבנק מאפיקים חלופיים שהוראות החוק החדשות מאפשרות כגון עמלות בגין הפצתן לציבור של קופות הגמל; עמלות שהבנק יגבה מלקוחותיו בגין ייעוץ; המועד שבו הבנק יהיה רשאי למכור מוצרי ביטוח חיים וההכנסות בגין מכירת מוצרים אלו. ראה גם ביאור 2 לדוחות הכספיים וסקירת רואי החשבון המבקרים.

אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון הוציא בחודש ספטמבר 2006 חוזר בנושא הסכמים למתן שירותים לגופים מוסדיים, כמו חברות מנהלות של קופות גמל וקרנות השתלמות, על ידי גופים שהם יועצים פנסיוניים. על פי החוזר, יחולו כמה הגבלות על הסכמים אלו ובהן הגבלה על התמורה לשירותי התפעול שיינתנו על ידי היועץ הפנסיוני בשיעור של 0.1% מנכסי הקופות הנהנות מהשירותים. המגבלה האמורה תחול על הבנק בכפוף לכך שהבנק ישמש גם כיועץ פנסיוני בד בבד למתן שירותי התפעול לקופות.

- במהלך שנת 2007 הוציא אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון חוזרים וטיטוטות שעיקרם הגברת השקיפות וניהול סיכונים כמפורט להלן:

חוזרים שהוצאו במהלך שנת 2007 ותאריך תחולתם:

- הוראות ביצוע יישום מדד סיכון (מינואר 2008).
- כללי פרסום תשואה (ספטמבר 2007).
- הוראות לניהול סיכונים אבטחת מידע (מיוני 2007).
- אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי (מדצמבר 2009).
- אימוץ תקני דיווח בינלאומיים (IFRS) (ממאי 2007, יישום בשלבים עד ינואר 2008).

- מתכונת הגילוי בדבר יעילות הבקורות והנהלים לגבי הגילוי בדוחות ובדבר שינוי בבקרה הפנימית על דיווח כספי של גוף מוסדי – עידכון (ממאי 2007).
- דיווח תשואות שבועיות (מיוני 2007).
- דיווח רבעוני לעמיתים (מרבעון שני של 2007).
- דיווח רבעוני של חברה מנהלת של קופות גמל (לרבות קופות גמל שטרם עברו שינוי מבני).
- דוח חודשי של קופות הגמל.
- כללים להעמדת אשראי לא סחיר וניהול סיכונים אשראי אגב פעילות השקעה.
- מערך הביקורת הפנימית.

טיוטות שהוצאו במהלך שנת 2007:

- תקנות העברת כספים בין קופות גמל.
- הוראות בדבר חישוב שווי נכסים.
- חישוב מדד נזילות.
- טיוטת תקנות הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות.
- דוח רבעוני לציבור על הוצאות ישירות.
- חישוב לראשונה של נכסי השקעה.
- טיוטת תקנות ההשקעה.
- רשימת נכסי הגופים המוסדיים ברמת הנכס הבודד.
- דיווח על נושאי משרה.
- דיווח עמלות המשולמות על ידי גופים מוסדיים.

להלן שינויים ברווחיות המגזר:

לתשעה חודשים שהסתיימו

ביום 30 בספטמבר

שיעור השינוי באחוזים	במיליוני ש"ח		
	2006	2007	
92	5.0	9.6	רווח נקי (1)
11	46.5	51.6	הכנסות תפעוליות ואחרות

(1) הרווח הנקי אשתקד הוא ללא מכירת פעילות קרנות הנאמנות.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

- השלמת תהליך מכירת קופות הגמל וקרנות השתלמות, על פי הוראות הדין.
- הבנק שואף להמשיך ולהעניק את שירותי התפעול לקופות הגמל ולקרנות ההשתלמות שהוא עובד אתן כיום, ואף להרחיב את פעילותו לקופות ולקרנות נוספות. כל זאת באמצעות שמירה על רמת מקצועיות גבוהה על פי המוניטין הנצבר שלו.
- כניסה לתחום הייעוץ הפנסיוני.

צפי להמשך ההתפתחות במהלך השנה הקרובה

- המשך מתן שירותי תפעול לקופות.
- הגדרת סל השירותים שהבנק יכול בשירותי התפעול.
- התייעלות בתפעול הקופות.
- הכשרת יועצים פנסיונים ובניית תשתית תפעולית מתאימה, מתוך מגמה להתחיל לתת ייעוץ בתחום הפנסיוני על פי המגבלות שנקבעו בחוק.

תחרות

לענף נוספו גופים חדשים שמגבירים את התחרות ותוקנו הוראות רגולטוריות המקנות לכל עמית את זכות בחירת הקופה אליה יופרשו כספיו. הבנק בוחן את דרכי ההתמודדות עם המצב המשתנה ועומד לרשות החברות המנהלות להן הוא מעניק שירותים, במתן כלים לשמור על ציבור העמיתים החברים בקופות הגמל שלו.

פעילות חוץ מאזנית - פיקדונות לפי מידת הגבייה

1. היתרה של פיקדונות למתן אשראי שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגבייה של האשראי קוזזה כנגד האשראי מתוכם.

<u>שיעור השינוי</u> <u>באחוזים</u>	<u>31/12/06</u>	<u>30/9/07</u>	
	<u>במיליוני ש"ח</u>		
2	2,443	2,495	פיקדונות הממשלה לפי מידת הגבייה
(8)	558	515	פיקדונות הציבור לפי מידת הגבייה
-	2,996	2,997	אשראי שכנגדו קוזזה יתרת הפיקדונות לפי מידת הגבייה

2. לבנק הסכם עם מדינת ישראל, באמצעות החשב הכללי במשרד האוצר, המסדיר מתן שירותים בנקאיים לעובדי המדינה תמורת עמלה החל מיום 1 בינואר 2002 למשך חמש שנים. תוקף ההסכם הקיים הוארך בשנה נוספת עד ליום 31 בדצמבר 2007. התקשרותו של הבנק עם מדינת ישראל תסתיים בסוף שנה זו, עקב זכייתו של בנק דיסקונט בע"מ במכרז החשב הכללי במשרד האוצר לגבי מתן שירותים אלה החל משנת 2008 ואילך. לפרטים ראה לעיל בפרק הדין במגזרי פעילות - הסכמים מהותיים בדוח הדירקטוריון.

דירקטוריון הבנק

דירקטוריון הבנק קיים 8 ישיבות במהלך התקופה המדווחת. ועדות הדירקטוריון השונות קיימו 24 ישיבות בתקופה המדווחת.

בקורות ונהלים

סעיף 404 לחוק Sarbanes Oxley עוסק בתכנון תהליכים שמטרתם לספק מידה סבירה של ביטחון באשר להערכת המדיניות והנהלים הנוגעים לדיוק הרישומים, לשלמותם, ההרשאות הנכונות לרישום תקבולים ותשלומים ולמניעה ואיתור של פעולות לא מורשות אשר עלולות להשפיע השפעה של ממש על הדיווח הכספי של הבנק.

חוזר בנק ישראל מחודש דצמבר 2005 מפרט את לוח הזמנים ליישום הוראות סעיף 404 בדבר 'אפקטיביות הבקרה הפנימית של הדיווח הכספי'.

על פי החוזר הסתיימה ההיערכות המקדימה. היערכות זו כללה מינוי צוות היגוי לפרויקט, הגדרת הבקרה הפנימית והיקף העבודה וכיוצא בזה.

בנק ישראל קבע שהפרויקט יושלם במחצית הראשונה של שנת 2008, לפיכך ביקורת רואה החשבון המבקר תחל לכל המאוחר בחודש יוני 2008 ותסתיים עד למועד הדיווח לשנת 2008. הבנק מיישם את ההוראות בשיתוף יועץ חיצוני ונמצא בסופו של שלב התייעוד.

הערכת בקורות ונהלים בנוגע לגילוי בדוחות הכספיים

בהתאם להוראות סעיף 302 לחוק Sarbanes Oxley, הנהלת הבנק, עליה נמנים גם המנכ"ל והחשבונאי הראשי, העריכה נכון ליום 30 בספטמבר 2007 את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו הסיקו מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים הנוגעים לגילוי של הבנק אפקטיביים כדי לרשום לעבד, לסכם ולדווח את המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הרבעוני, על פי הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון המסתיים ביום 30 בספטמבר 2007 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק אשר השפיע באופן מהותי או שסביר שצפוי להשפיע באופן מהותי על הדיווח הכספי.

דוד בן דוד - מנהל כללי

מיכאל צולר - יו"ר הדירקטוריון

18 בנובמבר 2007
ח' בכסלו תשס"ח

הצהרה (CERTIFICATION)

אני דוד בן דוד, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2007 (להלן: "הדוח").
  2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
  3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי לימים ולתקופות המדווחים בדוח.
  4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדוח של הבנק וכן:
    - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתינו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
    - ב. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
    - ג. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון

זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
  5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
    - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
    - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

חתימה:

דוד בן דוד
מנכ"ל

18 בנובמבר 2007
ח' בכסלו תשס"ח

הצהרה (CERTIFICATION)

אני מיכאל אלטמן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2007 (להלן: "הדוח").

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי לימים ולתקופות המדווחים בדוח.

4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדוח של הבנק וכן:

א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתינו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

ב. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן

ג. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון

זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

חתימה:

מיכאל אלטמן
חשבונאי ראשי

18 בנובמבר 2007
ח' בכסלו תשס"ח

סקירת ההנהלה

שיעורי הכנסה והוצאה לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר (1)

סכומים מדווחים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר							
2006			2007				
שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות)	יתרה שנתית	שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות)	יתרה שנתית		
ללא השפעת כולל השפעת נגזרים (אחוזים)	מימון (במיליוני ש"ח)	ממוצעת (2)	ללא השפעת כולל השפעת נגזרים (אחוזים)	מימון (במיליוני ש"ח)	ממוצעת (2)		
6.20	78.3	5,169.1	5.06	71.5	5,758.2		מטבע ישראלי לא צמוד: נכסים (3), (4)
	0.6	74.7		(1.2)	89.9		השפעת נגזרי ALM י (5)
6.16	78.9	5,243.8	4.90	70.3	5,848.1		סך כל הנכסים
(3.27)	(38.9)	4,819.0	(2.18)	(30.8)	5,687.7		התחייבויות (4)
	-	239.6		0.5	59.8		השפעת נגזרי ALM י (5)
(3.11)	(38.9)	5,058.6	(2.13)	(30.3)	5,747.5		סך כל ההתחייבויות
3.05	2.93		2.77	2.88			פער הריבית
							מטבע ישראלי צמוד למדד: נכסים (3), (4)
4.52	30.4	2,734.7	14.70	94.7	2,715.0		השפעת נגזרי ALM י (5)
	0.2	239.6		-	59.8		סך כל הנכסים
4.18	30.6	2,974.3	14.37	94.7	2,774.8		
(3.50)	(24.0)	2,778.5	(11.58)	(68.0)	2,448.6		התחייבויות (4)
	-	74.7		-	89.9		השפעת נגזרי ALM י (5)
(3.41)	(24.0)	2,853.2	(11.15)	(68.0)	2,538.5		סך כל ההתחייבויות
0.77	1.02		3.22	3.12			פער הריבית
							מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ: סך כל הנכסים (3), (4)
(7.74)	(9.4)	471.6	(12.00)	(16.0)	508.9		סך כל ההתחייבויות (4)
2.79	10.53	448.2	2.95	14.95	483.8		פער הריבית
							סך הכול: נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון (3), (4)
4.83	99.3	8,375.4	6.86	150.2	8,982.1		השפעת נגזרי ALM י (5)
	0.8	314.3		(1.2)	149.7		סך כל הנכסים
4.69	100.1	8,689.7	6.69	149.0	9,131.8		
(2.54)	(50.6)	8,045.7	(3.75)	(79.6)	8,620.1		התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון (4)
	-	314.3		0.5	149.7		השפעת נגזרי ALM י (5)
(2.44)	(50.6)	8,360.0	(3.66)	(79.1)	8,769.8		סך כל ההתחייבויות
2.25	2.29		3.03	3.11			פער הריבית

- (1) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבות היתרות הממוצעות על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרות המאזניות הממוצעות של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
- (3) מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוספה היתרה הממוצעת של הרוחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" במגזר הלא צמוד 0.5 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2006 : (2.5) מיליון ש"ח), ו-12.9 מיליון ש"ח במגזר הצמוד למדד (30 בספטמבר 2006 : (8.2) מיליון ש"ח).
- (4) למעט מכשירים נגזרים.
- (5) נגזרים ALM המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, לגביהם ניתן לייחס הכנסה (הוצאה) למגזרי הצמדה.

הערה: נתונים על שיעורי הכנסה והוצאה בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

סקירת ההנהלה

שיעורי הכנסה והוצאה לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר (1)

סכומים מדווחים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר

2006			2007			
שיעור הכנסה	יתרה שנתית	הכנסות (הוצאות) ממוצעת(2) מימון (במיליוני ש"ח)	שיעור הכנסה	יתרה שנתית	הכנסות (הוצאות) ממוצעת(2) מימון (במיליוני ש"ח)	
1.3			1.0			עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות
101.4			150.0			סך כל הכנסות המימון
(50.6)			(79.1)			סך כל הוצאות המימון
50.8			70.9			רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
0.2			(1.4)			הפרשה לחובות מסופקים לרבות הפרשה כללית ונוספת
51.0			69.5			רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
8,375.4			8,982.1			סך הכל נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון (3)
1.4			0.7			נכסים מאזניים הנובעים ממכשירים נגזרים (4)
44.2			31.3			נכסים כספיים אחרים (3)
(6.0)			(5.5)			הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים
8,415.0			9,008.6			סך כל הנכסים הכספיים
8,045.7			8,620.1			סך הכל התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון (3)
0.4			1.3			התחייבויות מאזנית הנובעת ממכשירים נגזרים (4)
26.6			55.8			התחייבויות כספיות אחרות(3)
8,072.7			8,677.2			סך כל ההתחייבויות הכספיות
342.3			331.4			סך הכל עודף נכסים כספיים על התחייבויות כספיות
117.1			115.4			נכסים לא כספיים
459.4			446.8			סך כל האמצעים ההוניים
מיליוני \$ ארה"ב			מיליוני \$ ארה"ב			מטבע חוץ נומינלי ב-\$ אמריקני
4.50	1.2	108.4	4.98	1.5	122.8	נכסים
(1.57)	(0.4)	102.7	(2.08)	(0.6)	116.1	התחייבויות
2.93			2.90			פער הריבית

- (1) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבות היתרות הממוצעות על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרות המאזניות הממוצעות של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
- (3) למעט מכשירים נגזרים.
- (4) יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).

הערה: נתונים על שיעורי הכנסה והוצאה בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

סקירת ההנהלה

שיעורי הכנסה והוצאה לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר (1)

סכומים מדווחים

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר						
2006			2007			
שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות	יתרה	שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות
ללא השפעת	כולל השפעת	(הוצאות)	שנתית	ללא השפעת	כולל השפעת	שנתית
נגזרים	נגזרים	מימון	ממוצעת(2)	נגזרים	נגזרים	מימון
(אחוזים)	(אחוזים)	(במיליוני ש"ח)	(במיליוני ש"ח)	(אחוזים)	(אחוזים)	(במיליוני ש"ח)
מטבע ישראלי לא צמוד:						
	5.74	217.8	5,094.6	5.14	209.1	5,461.1
		0.6	73.8		(2.1)	87.9
5.67		218.4	5,168.4	5.00		5,549.0
מטבע ישראלי צמוד למדד:						
	(3.06)	(105.9)	4,639.2	(2.26)	(90.2)	5,332.4
		(0.9)	338.3		1.3	73.9
(2.87)		(106.8)	4,977.5	(2.20)		5,406.3
2.80	2.68			2.80	2.88	
מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ:						
	5.60	109.5	2,625.6	7.55	154.7	2,757.1
		2.6	338.3		(0.2)	73.9
5.07		112.1	2,963.9	7.34		2,831.0
	(4.56)	(93.8)	2,758.1	(5.50)	(103.1)	2,516.5
		-	73.8		-	87.9
(4.44)		(93.8)	2,831.9	(5.31)		2,604.4
0.63	1.04			2.03	2.05	
	(2.92)	(10.0)	455.1	0.27	1.0	493.4
	5.74	18.8	433.4	2.73	9.6	466.7
2.82	2.82			3.00	3.00	
סך הכול:						
	5.21	317.3	8,175.3	5.62	364.8	8,711.6
		3.2	412.1		(2.3)	161.8
5.01		320.5	8,587.4	5.48		8,873.4
	(3.09)	(180.9)	7,830.7	(2.96)	(183.7)	8,315.6
		(0.9)	412.1		1.3	161.8
(2.95)		(181.8)	8,242.8	(2.88)		8,477.4
2.06	2.12			2.60	2.66	

- (1) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבות היתרות הממוצעות על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרות המאזניות הממוצעות של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
- (3) ליתרה הממוצעת של הנכסים נוספה היתרה הממוצעת של רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון העצמי במסגרת רוח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" במגזר הלא צמוד 4.9 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2006: (3.4) מיליוני ש"ח), ו- 5.9 מיליון ש"ח במגזר הצמוד למדד (30 בספטמבר 2006: (4.1) מיליוני ש"ח).
- (4) למעט מכשירים נגזרים.
- (5) נגזרים ALM המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, לגביהם ניתן לייחס הכנסה (הוצאה) למגזרי הצמדה.

הערה: נתונים על שיעורי הכנסה והוצאה בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

סקירת ההנהלה

שיעורי הכנסה והוצאה לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר (1)

סכומים מדווחים

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר						
2006			2007			
שיעור הכנסה (הוצאה) (אחוזים)	הכנסות (הוצאות) מימון (במיליוני ש"ח)	יתרה שנתית ממוצעת (2) (אחוזים)	שיעור הכנסה (הוצאה) (אחוזים)	הכנסות (הוצאות) מימון (במיליוני ש"ח)	יתרה שנתית ממוצעת (2) (אחוזים)	
	3.7			4.0		
	324.2			366.5		
	(181.8)			(182.4)		
	142.4			184.1		
	(0.2)			(3.5)		
	142.2			180.6		
	8,175.3			8,711.6	עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות סך כל הכנסות המימון	
	2.3			1.8		
	38.9			35.0		
	(5.9)			(5.5)		
	8,210.6			8,742.9	סך כל הוצאות המימון	
	7,830.7			8,315.6	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הפרשה לחובות מסופקים לרבות הפרשה כללית ונוספת רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים	
	0.5			2.2		
	64.4			63.5		
	7,895.6			8,381.3	סך הכל נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון (3) נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים (4) נכסים כספיים אחרים (3) הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים סך כל הנכסים הכספיים	
	315.0			361.6	סך הכל נכסים כספיים על התחייבויות כספיות	
	118.4			116.5	נכסים לא כספיים	
	433.4			478.1	סך כל האמצעים ההוניים	
מיליוני \$ ארה"ב			מיליוני \$ ארה"ב			מטבע חוץ נומינלי ב-\$ אמריקני
4.37	3.3	101.2	4.73	4.2	119.2	נכסים
(1.53)	(1.1)	96.0	(1.89)	(1.6)	113.4	התחייבויות
2.84			2.84			פער הריבית

(1) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבות היתרות הממוצעות על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרות המאזניות הממוצעות של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.

(3) למעט מכשירים נגזרים.

(4) יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).

הערה: נתונים על שיעורי הכנסה והוצאה בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

לכבוד
הדירקטוריון של
בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ
ירושלים

א.ג.ג.,

**הנדון: סקירת תמצית דוחות ביניים מאוחדים בלתי מבוקרים
לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2007**

לבקשתכם, סקרנו את מאזן הביניים המאוחד של בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ והחברות המאוחדות שלו ליום 30 בספטמבר 2007, את דוחות הרווח והפסד המאוחדים ואת הדוחות על השינויים בהון העצמי לתשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך.

סקירתנו נערכה בהתאם לנהלים שנקבעו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. הנהלים כללו בין השאר: קריאת הדוחות הכספיים הנ"ל, קריאת פרוטוקולים של אסיפות בעלי המניות ושל ישיבות הדירקטוריון וועדותיו וערכת בירורים עם האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים.

מאחר שהסקירה שנערכה היא מצומצמת בהיקפה ואינה מהווה בדיקה בהתאם לתקני ביקורת מקובלים, אין אנו מחוויים דעה על דוחות הביניים המאוחדים.

בביצוע סקירתנו, לא בא לידיעתנו דבר המצביע על כך, שיש צורך בשינויים מהותיים בדוחות האמורים, כדי שיוכלו להיחשב כדוחות הערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

אנו מפנים את תשומת הלב לאמור:

א. בביאור 2 לתמצית הדוחות הכספיים הביניים בדבר הרפורמה בשוק ההון. בביאור האמור צוין, בין היתר, כי "ליישום הוראות החקיקה האמורה ולמכירת הקופות עלולה להיות השפעה מהותית לרעה על התוצאות העסקיות של הבנק, אולם, עדיין קשה בשלב זה לקבוע אומדן סביר של מידת ההשפעה".

ב. בביאור 3 לתמצית הדוחות הכספיים הביניים בדבר סיום ההסכם עם מדינת ישראל. בביאור צוין, בין היתר, כי: "לאמור לעיל עלולה להיות השפעה מהותית לרעה על התוצאות הכספיות של הבנק בעתיד".

בכבוד רב,

זיו האפט

רואי חשבון

18 בנובמבר 2007
ח' בכסלו תשס"ח

תמצית מאזן ביניים מאוחד ליום 30 בספטמבר 2007

סכומים מדווחים

(במיליוני שקלים חדשים)

31 בדצמבר 2006 (מבוקר)	30 בספטמבר 2006 (בלתי מבוקר)	30 בספטמבר 2007 (בלתי מבוקר)	
			נכסים
2,928.0	3,112.7	3,466.9	מזומנים ופיקדונות בבנקים
3,839.6	3,776.2	3,616.0	ניירות ערך
1,665.1	1,529.5	2,100.7	אשראי לציבור
118.2	116.2	115.7	בניינים וציוד
47.2	51.9	38.1	נכסים אחרים
8,598.1	8,586.5	9,337.4	סך כל הנכסים
			התחייבויות והון
8,068.1	8,081.9	8,713.0	פיקדונות הציבור
-	-	6.2	פיקדונות מבנקים
0.4	5.1	7.3	פיקדונות הממשלה
65.8	52.2	84.8	התחייבויות אחרות
8,134.3	8,139.2	8,811.3	סך כל ההתחייבויות
463.8	447.3	526.1	הון עצמי
8,598.1	8,586.5	9,337.4	סך כל ההתחייבויות והון

הביאורים המצורפים לתמצית הדוחות הכספיים הביניים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

מיכאל אלטמן
חשבונאי ראשי

דוד בן דוד
מנהל כללי

מיכאל צולר
יו"ר הדירקטוריון

18 בנובמבר 2007
ח' בכסלו תשס"ח

תמצית דוח רווח והפסד ביניים מאוחד
לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2007

סכומים מדווחים
 (במיליוני שקלים חדשים)

לשנה הסתיימה ביום 31 בדצמבר (מבוקר) <u>2006</u>	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר (בלתי מבוקר) <u>2006</u> <u>2007</u>		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר (בלתי מבוקר) <u>2006</u> <u>2007</u>			
	186.1	142.4	184.1	50.8	70.9	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
	<u>0.7</u>	<u>0.2</u>	<u>3.5</u>	<u>(0.2)</u>	<u>1.4</u>	הפרשה לחובות מסופקים
185.4	142.2	180.6	51.0	69.5	רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים	
-----	-----	-----	-----	-----		
102.5	76.6	79.8	25.2	27.4	הכנסות תפעוליות ואחרות	
<u>56.3</u>	<u>42.1</u>	<u>52.3</u>	<u>13.7</u>	<u>16.6</u>	עמלות תפעוליות	
158.8	118.7	132.1	38.9	44.0	הכנסות אחרות	
-----	-----	-----	-----	-----	סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות	
142.2	107.4	119.7	34.0	44.7	הוצאות תפעוליות ואחרות	
35.1	27.7	28.1	9.5	9.3	משכורות והוצאות נלוות	
<u>76.4</u>	<u>56.5</u>	<u>67.3</u>	<u>18.5</u>	<u>25.6</u>	אחזקה ופחת בניינים וציוד	
253.7	191.6	215.1	62.0	79.6	הוצאות אחרות	
-----	-----	-----	-----	-----	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	
90.5	69.3	97.6	27.9	33.9	רווח מפעולות רגילות לפני מסים	
40.1	28.5	36.0	11.3	9.7	הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	
<u>50.4</u>	<u>40.8</u>	<u>61.6</u>	<u>16.6</u>	<u>24.2</u>	רווח נקי מפעולות רגילות	
18.1	16.3	<u>0.1</u>	<u>(0.2)</u>	<u>-</u>	רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, לאחר מס	
68.5	57.1	61.7	16.4	24.2	רווח נקי	
					רווח נקי למניה רגילה בת 0.01 ש"ח ע.ג.	
2.07	1.67	2.52	0.68	0.99	רווח למניה רגילה בת 0.01 ש"ח ע.ג. מפעולות רגילות	
0.74	0.67	0.01	<u>(0.01)</u>	<u>-</u>	רווח (הפסד) למניה רגילה בת 0.01 ש"ח ע.ג. מפעולות בלתי רגילות לאחר מס	
2.81	2.34	2.53	0.67	0.99	סך הכול	

מספר המניות לצורך החישוב הנ"ל הוא 24,389,946 מניות רגילות בנות 0.01 ש"ח ע.ג. לכל אחת.

הביאורים המצורפים לתמצית הדוחות הכספיים הביניים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוח ביניים על השינויים בהון העצמי לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2007

סכומים מדווחים

(במיליוני שקלים חדשים)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2006 (בלתי מבוקר)			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2007 (בלתי מבוקר)			הון מהטבות שהתקבלו מבעלי שליטה	הון מניות	יתרה לתחילת התקופה רוח נקי לתקופה הטבות מבעלי שליטה התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן השפעת המס המתייחס יתרה לסוף התקופה
סה"כ	עודפים (1)	הון מניות	סה"כ	עודפים (1)	סה"כ			
428.0	414.4	13.6	516.1	502.0	0.5	13.6		
16.4	16.4	-	24.2	24.2	-	-		
-	-	-	-	-	-	-		
5.0	5.0	-	(23.1)	(23.1)	-	-		
(2.1)	(2.1)	-	8.9	8.9	-	-		
<u>447.3</u>	<u>433.7</u>	<u>13.6</u>	<u>526.1</u>	<u>512.0</u>	<u>0.5</u>	<u>13.6</u>		

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2006 (בלתי מבוקר)			לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2007 (בלתי מבוקר)			הון מהטבות שהתקבלו מבעלי שליטה	הון מניות	יתרה לתחילת התקופה רוח נקי לתקופה הטבות מבעלי שליטה התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן השפעת המס המתייחס יתרה לסוף התקופה
סה"כ	עודפים (1)	הון מניות	סה"כ	עודפים (1)	סה"כ			
391.2	377.6	13.6	463.8	450.2	-	13.6		
57.1	57.1	-	61.7	61.7	-	-		
-	-	-	0.5	-	0.5	-		
(1.2)	(1.2)	-	0.1	0.1	-	-		
0.2	0.2	-	-	-	-	-		
<u>447.3</u>	<u>433.7</u>	<u>13.6</u>	<u>526.1</u>	<u>512.0</u>	<u>0.5</u>	<u>13.6</u>		

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2006 (מבוקר)

סה"כ	עודפים (1)	הון מניות	יתרה לתחילת השנה רוח נקי לשנה התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן השפעת המס המתייחס יתרה לסוף השנה
391.2	377.6	13.6	
68.5	68.5	-	
7.3	7.3	-	
(3.2)	(3.2)	-	
<u>463.8</u>	<u>450.2</u>	<u>13.6</u>	

הבאורים המצורפים לתמצית הדוחות הכספיים הביניים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

(1) העודפים ליום 30/9/07 כוללים התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו בסך (0.5) מיליון ש"ח ליום 30/9/06 סך של (5.8) מיליון ש"ח וליום 31/12/06 סך של (0.6) מיליון ש"ח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים הביניים המאוחדים ליום 30 בספטמבר 2007

1. כללי

הדוחות הכספיים ביניים נערכו לפי אותם כללי חשבונאות מקובלים ושיטות החישוב הנקוטים בדוחות הכספיים השנתיים, לרבות אלו שנקבעו בתקן חשבונאות מספר 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, ויש לעיין בהם יחד עם הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2006 והביאורים המצורפים אליהם.

2. הרפורמה בשוק ההון

בשנת 2005 חוקקה הכנסת שלושה חוקים שמטרתם רפורמה מקיפה בשוק ההון: חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה), התשס"ה-2005;

חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק ביעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני), התשס"ה-2005; חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005;

בין היתר הוראות אלו מחייבות את הבנק למכור את השליטה בקופות גמל ובחברות מנהלות של קופות גמל. בהתאם לכך, נחתם ביום 16 באוקטובר 2007 על ידי בנק יהב, חן - יהב חברה לניהול קופות גמל בע"מ, חיסכון יהב בע"מ, יהב השתלמות וחיסכון בע"מ ויהבית חברה לניהול קופות גמל בע"מ, הסכם למכירת פעילותן של חברות אלה לחברת הלמן-אלדובי - חברה לניהול קופות גמל בע"מ, זאת בתמורה לסכום השווה ל- 2.55% מסך הצבירה בקופות הנמכרות נכון למועד השלמת העסקה. העסקה מותנית במספר תנאים מתלים. התמורה הצפויה לבנק לפני מס היא כ- 158 מיליון ש"ח.

יצוין כי ליישום הוראות החקיקה האמורה ולמכירת הקופות עלולה להיות השפעה מהותית לרעה על התוצאות העסקיות של הבנק, אולם עדיין קשה בשלב זה לקבוע אומדן סביר של מידת ההשפעה שכן יש עדיין אי ודאות בנוגע להיקף ההכנסות הצפויות לבנק מהמשך מתן שירותים לקופות גם אחרי שלא יהיו עוד בבעלותו; היקף ההכנסות הצפויות לבנק מאפיקים חלופיים שהוראות החוק החדשות מאפשרות כגון עמלות בגין הפצתן לציבור של קופות הגמל; עמלות שהבנק יגבה מלקוחותיו בגין ייעוץ; המועד שבו הבנק יהיה רשאי למכור מוצרי ביטוח חיים וההכנסות בגין מכירת מוצרים אלו.

אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון הוציא בחודש ספטמבר 2006 חוזר בנושא הסכמים למתן שירותים לגופים מוסדיים, כמו חברות מנהלות של קופות גמל וקרנות השתלמות, על ידי גופים שהם יועצים פנסיוניים. על פי החוזר, יחולו כמה הגבלות על הסכמים אלו ובהן הגבלה על התמורה לשירותי התפעול שיינתנו על ידי היועץ הפנסיוני בשיעור של 0.1% מנכסי הקופות הנהנות מהשירותים. המגבלה האמורה תחול על הבנק בכפוף לכך שהבנק ישמש גם כיועץ פנסיוני בד בבד למתן שירותי התפעול לקופות.

הכנסות הבנק מעמלת שירותים לקופות גמל וקרנות השתלמות של חברות בנות הסתכמו בתקופה המדווחת בכ- 29.5 מיליון ש"ח לעומת הכנסות בסך של כ- 23.0 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד (בשנת 2006: 29.0 מיליון ש"ח).

סך כל הכנסות הבנק מעמלת שירותים ומעמלת הפצה הסתכמו בתקופה המדווחת בסך של 49.9 מיליון ש"ח לעומת הכנסות בסך של כ- 41.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד (בשנת 2006: 55.4 מיליון ש"ח).

3. אירועים מהותיים בתקופת הדוח

- התקשרותו של הבנק עם מדינת ישראל בהסכם למתן שירותים בנקאיים לעובדי המדינה, תסתיים בסוף שנה זו, עקב זכייתו של בנק דיסקונט בע"מ במכרז שפרסם החשב הכללי במשרד האוצר לגבי מתן שירותים אלה החל משנת 2008 ואילך.

הבנק מנהל משא ומתן עם החשב הכללי במשרד האוצר ביחס לאופן סיום ההתקשרות בתחומים שונים (בכללם המשך טיפול במלאי ההלוואות הקיים שניתן לעובדי המדינה כנגד פיקדון המדינה, המשך ביצוע ניכויים משכר עובדי המדינה בגין תשלומים לבנק, כספי הקרן למחיקת חובות הנמצאים בבנק לפי הסכם ההתקשרות הקיים, פינוי סניפי הבנק בקריות הממשלה ועוד).

לאור תשובות החשב הכללי בסוגיות שהועלו, הגיש הבנק ביום 25 ליוני 2007 עתירה לבית המשפט העליון בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק, כנגד שר האוצר, החשב הכללי במשרד האוצר, המפקח על הבנקים ובנק דיסקונט בע"מ. העתירה מופנית כנגד דרישת החשב הכללי במשרד האוצר לפינוי סניפי יהב בקריות הממשלה, כנגד הכוונה להתיר לבנק דיסקונט בע"מ להפעיל צוותים שיספקו שירותים בנקאיים מחוץ לסניפי בנק דיסקונט בע"מ, ולחלופין בדרישה להתיר לבנק יהב להפעיל צוותים מקבילים, וכן כנגד הכוונה למנוע מבנק יהב להמשיך ולבצע ניכויים משכר עובדי המדינה לטובת הלוואות ו/או תכניות חיסכון בבנק יהב, ומנגד להתיר לבנק דיסקונט בע"מ לבצע ניכויים כאמור.

בית המשפט העליון דחה את העתירה בכפוף להצהרת המדינה כי הפעולות שיינקטו לשם פינוי הבנק מהסניפים ייעשו בהתאם להוראות הדין. בנק דיסקונט בע"מ הצהיר אף הוא שיפעל בהתאם להוראות הדין, הוראות המכרז והנחיות המפקח על הבנקים. המדינה התחייבה להודיע לבנק עד ה- 21 בנובמבר 2007 על החלטתה בעניין העברת הכספים ממשכורות עובדי המדינה לתכניות חיסכון.

לאמור לעיל עלולה להיות השפעה מהותית לרעה על התוצאות הכספיות של הבנק בעתיד.

- במסגרת היערכות הבנק נוכח סיום ההתקשרות בינו לבין המדינה למתן שירותים בנקאיים לעובדיה, נקשר הסכם בין הבנק לבין הסתדרות עובדי המדינה (בעל עניין) לפיו מתחייב הבנק לתת את סל השירותים הבנקאיים המפורט בהסכם, במשך שבע שנים, באותם תנאים מהם נהנים עובדי המדינה בעת החתימה על ההסכם, שהופיעו בנוסח המכרז. שינויים בתנאים ובעמלות יתאפשרו בהסכמה משותפת של הצדדים.

4. תקן חשבונאות מספר 27 בדבר רכוש קבוע

בחודש אוגוסט 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 27, "רכוש קבוע" (להלן "התקן"). התקן קובע כללים להכרה, למדידה ולגריעה של פריטי רכוש קבוע ואת הגילוי הנדרש בגינם. התקן קובע בין היתר שבעת ההכרה הראשונית בפריט רכוש קבוע על הישות לאמוד ולכלול כחלק מעלות הפריט את העלויות שיוצרו לה בגין מחויבות לפירוק והעברה של הפריט ושיקום המקום שבו הוא ממוקם. כמו כן, קובע התקן שקבוצה של פריטי רכוש קבוע דומים תימדד לפי עלות בניכוי פחת שנצבר, ובניכוי הפסדים מירידת ערך, או לחילופין, בסכום משוערך בניכוי פחת שנצבר כאשר עלייה בערך של נכס כתוצאה מהערכה מחדש מעבר לעלות הראשונית תיזקף ישירות להון העצמי בסעיף קרן הערכה מחדש. כל חלק של רכוש קבוע בעל עלות משמעותית ביחס לסך העלות של הפריט יופחת בנפרד, לרבות עלויות של בדיקות תקופתיות משמעותיות. עוד קובע התקן שפריט רכוש קבוע שנרכש תמורת פריט לא כספי אחר במסגרת עסקה בעלת מהות מסחרית, יימדד לפי שווי הוגן. התקן חל על דוחות כספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2007.

בחודש אוגוסט 2007 פירסם המפקח על הבנקים הוראה ליישום התקן החל משנת 2007. על פי ההוראות, יותר למדוד פריטי רכוש קבוע רק לפי העלות בניכוי פחת שנצבר ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו. ליישום לראשונה של התקן לא היתה השפעה מהותית על מצבו הכספי של הבנק ועל תוצאות פעולותיו.

5. תקן חשבונאות מספר 23 בדבר הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בהן

בחודש דצמבר 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 23 בדבר הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה (להלן "תקן 23"). תקן 23 אינו מחייב ישויות שחוק ניירות ערך, התשכ"ח – 1968 לא חל עליהן, כמו כן התקן לא יחול על עסקה של צירוף עסקים תחת אותה שליטה. בהתאם לתקן 23 נכס (למעט חריגים), שהועבר לישות מבעל השליטה בה יוצג בדוחות הכספיים של הישות לפי שווי הוגן במועד ההעברה. הפרש כלשהו בין סכום התמורה שנקבע לנכס לבין שווי הוגן ייזקף להון העצמי. כמו כן, נכס (למעט חריגים), שהועבר מהישות לבעל השליטה בה ייגרע מהדוחות הכספיים של הישות לפי שווי הוגן כאשר הפרש בין השווי הוגן של הנכס לבין הערך בספרים במועד ההעברה ייזקף כרווח או כהפסד, והפרש בין סכום התמורה שנקבע לבין שווי הוגן של הנכס במועד ההעברה ייזקף להון העצמי. בנוסף, תקן 23 קובע כי בעת נטילת התחייבות של הישות כלפי צד שלישי, במלואה או בחלקה, על ידי בעל השליטה, תגרע ההתחייבות מהדוחות הכספיים של הישות לפי שווי הוגן במועד הסילוק כאשר הפרש בין הערך בספרים של ההתחייבות לבין שווי הוגן במועד הסילוק ייזקף כרווח או כהפסד וההפרש בין השווי הוגן של ההתחייבות במועד הסילוק לבין סכום התמורה שנקבע ייזקף להון העצמי.

כמו כן, על פי תקן 23, הלוואה שניתנה לבעל השליטה או הלוואה שהתקבלה מבעל השליטה תוצג במועד ההכרה לראשונה בדוחות הכספיים של הישות כנכס או כהתחייבות, לפי העניין, על פי שוויה ההוגן כאשר ההפרש בין סכום הלוואה שהתקבלה או שניתנה לבין שוויה ההוגן במועד ההכרה לראשונה ייזקק להון העצמי. לאחר ההכרה לראשונה, תוצג הלוואה בדוחות הכספיים של הישות בעלותה המופחתת תוך יישום שיטת הריבית האפקטיבית למעט מקרים בהם בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים נדרשת הצגה בשווי הוגן. תקן 23 יחול על עסקאות בין הישות לבין בעל השליטה בה שיבוצעו לאחר ה- 1 בינואר 2007 וכן על הלוואה שניתנה או שהתקבלה מבעל השליטה לפני מועד תחילת תקן 23 החל ממועד תחילתו.

בחודש אוגוסט 2007 פורסמה הנחיית המפקח על הבנקים על פיה נדרשים התאגידים הבנקאיים ליישם את התקן החל משנת 2007 למעט נושאים מסויימים בהם קבע המפקח על הבנקים הוראות ספציפיות בדבר יישום התקן.

ליישום לראשונה של התקן לא היתה השפעה מהותית על מצבו הכספי של הבנק ועל תוצאות פעולותיו.

השפעת תקני חשבונאות חדשים בתקופה שלפני יישומם

6. תקן חשבונאות מספר 29 בדבר אימוץ התקינה הבינלאומית

בחודש יולי 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 29, "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" (להלן "התקן"). התקן קובע כי ישויות הכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ח – 1968 ומחויבות לדווח על פי תקנותיו של חוק זה, יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי תקני IFRS לתקופות המתחילות החל מיום 1 בינואר 2008. האמור אינו חל על תאגידים בנקאיים שדוחותיהם הכספיים ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. האימוץ לראשונה של תקני IFRS יעשה תוך יישום הוראות תקן IFRS 1, אימוץ לראשונה של תקני IFRS, לצורך המעבר.

בהתייחס לאופן יישום התקן על ידי תאגידים בנקאיים, המפקח על הבנקים הודיע לתאגידים הבנקאיים כי:

1. בכוננתו לקבוע באופן שוטף הוראות ליישום תקנים ישראליים שמפרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, המבוססים על תקני ה- IFRS שאינם נוגעים לליבת העסק הבנקאי.
2. במחצית השניה של שנת 2009 יפרסם החלטתו לגבי מועד היישום של תקני IFRS הנוגעים לליבת העסק הבנקאי זאת כאשר הוא מביא בחשבון את תוצאות תהליך האימוץ של תקנים אלו בישראל מחד ואת התקדמות תהליך ההתכנסות בין תקני הדיווח הבינלאומיים ובין התקנים האמריקאיים מאידך.
3. לפיכך, בהתייחס לליבת העסק הבנקאי דוחות כספיים של תאגיד בנקאי הערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו ימשיכו להיות ערוכים לפי התקנים האמריקאיים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור.

7. טיוטת תיקונים בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

בחודש אוקטובר 2007 פורסמה טיוטת תיקונים להוראות הדיווח לציבור בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי", ליישום על ידי תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי החל מיום 1 לינואר 2009 (להלן: "יום המעבר"), למעט נושאים בהם קבע המפקח על הבנקים הוראות ספציפיות ליום המעבר.

על פי טיוטת ההוראות, המבוססות על כללי גילוי ומדידה של תקני חשבונאות ורשויות פיקוח בארה"ב, יידרש התאגיד הבנקאי לבחון קיומם של הפסדי אשראי בחובות פגומים המזוהים לצורך הערכה באופן פרטני ולמדוד את ההפרשה הנדרשת בגינם בהתבסס על הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבי של החוב, או לגבי חוב שגבייתו מותנית בבטחון, בהתבסס על השווי ההוגן של הבטחון. בגין יתרת החובות שאינם מזוהים לצורך הערכה באופן פרטני, לרבות חובות ללא מאפייני בעייתיות, יידרש התאגיד הבנקאי לשמור הפרשה קבוצתית, המייצגת את אומדן הפסדי האשראי העתידיים הגלומים ביתרת החובות הנ"ל בכל תאריך מאזן.

בנוסף, קובעת טיוטת ההוראה דרישות גילוי, מדידה ותייעוד חדשות העוסקות בין היתר בדיווח על חובות בעייתיים, בהכרה בהכנסות מימון בגין חובות פגומים, במחיקה חשבונאית של חובות, בטיפול בנכסים שנתפסו ובטיפול החשבונאי בארגון מחדש של חוב בעייתי.

התאמות שיבצעו מאימוץ ההוראה ליום המעבר יכללו ישירות בסעיף העודפים בהון העצמי. הנהלת הבנק נערכת ליישום טיוטת ההוראה ובוחנת את השלכות יישומה על מצבו הכספי ועל תוצאות פעולותיו.

רווח מאוחד מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
(במיליוני שקלים חדשים)

נספח א'

סכומים מדווחים

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
<u>2006</u>	<u>2007</u>	<u>2006</u>	<u>2007</u>	
(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
87.8	99.8	31.1	36.9	א. בגין נכסים
31.8	2.3	10.7	2.2	מאשראי לציבור
86.0	116.1	17.8	51.7	מפיקדונות בבנק ישראל ומזומנים
<u>111.7</u>	<u>146.6</u>	<u>39.7</u>	<u>59.4</u>	מפיקדונות בבנקים
317.3	364.8	99.3	150.2	מאגרות חוב
-----	-----	-----	-----	
(180.8)	(183.5)	(50.6)	(79.4)	ב. בגין התחייבויות
-	(0.2)	-	(0.2)	על פיקדונות הציבור
<u>(0.1)</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	על פיקדונות מבנק ישראל
(180.9)	(183.7)	(50.6)	(79.6)	על התחייבויות אחרות
-----	-----	-----	-----	
2.3	(1.0)	0.8	(0.7)	ג. בגין מכשירים נגזרים
-----	-----	-----	-----	הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים
2.3	2.3	0.8	0.8	נגזרי ALM
1.0	1.0	0.4	-	ד. אחר
<u>0.4</u>	<u>0.7</u>	<u>0.1</u>	<u>0.2</u>	עמלות מעסקי מימון
3.7	4.0	1.3	1.0	רווח ממכירת אגרות חוב
-----	-----	-----	-----	בתיק הזמין למכירה, נטו
142.4	184.1	50.8	70.9	הכנסות מימון אחרות
3.8	(0.5)	(0.6)	0.5	סך כל הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
-----	-----	-----	-----	מזה, הפרשי שער, נטו

הפרשה לחובות מסופקים - מאוחד

(במיליוני שקלים חדשים)
(בלתי מבוקר)

נספח ב'

סכומים מדווחים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר

2006			2007			
סך הכול	הפרשה נוספת*	הפרשה ספציפית**	סך הכול	הפרשה נוספת*	הפרשה ספציפית**	
22.6	6.0	16.6	24.3	5.5	18.8	יתרה הפרשה לתחילת התקופה
-	-	-	1.4	-	1.4	הפרשה בתקופת החשבון
(0.2)	(0.1)	(0.1)	-	-	-	הקטנת הפרשה בתקופת החשבון
(0.2)	(0.1)	(0.1)	1.4	-	1.4	סכום שנזקף לדוח רווח והפסד
-	-	-	(1.1)	-	(1.1)	מחיקות
<u>22.4</u>	<u>5.9</u>	<u>16.5</u>	<u>24.6</u>	<u>5.5</u>	<u>19.1</u>	יתרת הפרשה לסוף התקופה

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר

2006			2007			
סך הכול	הפרשה נוספת*	הפרשה ספציפית**	סך הכול	הפרשה נוספת*	הפרשה ספציפית**	
22.7	6.0	16.7	22.2	5.5	16.7	יתרה הפרשה לתחילת התקופה
0.3	-	0.3	3.5	-	3.5	הפרשה בתקופת החשבון
(0.1)	(0.1)	-	-	-	-	הקטנת הפרשה בתקופת החשבון
0.2	(0.1)	0.3	3.5	-	3.5	סכום שנזקף לדוח רווח והפסד
(0.5)	-	(0.5)	(1.1)	-	(1.1)	מחיקות
<u>22.4</u>	<u>5.9</u>	<u>16.5</u>	<u>24.6</u>	<u>5.5</u>	<u>19.1</u>	יתרת הפרשה לסוף התקופה

* כולל הפרשה כללית לחובות מסופקים.

** לא כולל הפרשה בגין ריבית על חובות מסופקים, לאחר שהחובות נקבעו כמסופקים.

דוח מאוחד על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ליום 30 בספטמבר 2007
 (במיליוני שקלים חדשים)
 (בלתי מבוקר)

נספח ג'

סכומים מדווחים

<u>סך הכל</u>	<u>פריטים שאינם כספיים</u>	<u>מטבע חוץ (1)</u>	<u>צמוד למדד המחירים לצרכן</u>	<u>לא צמוד</u>	
					נכסים
3,466.9	-	473.6	1,780.3	1,213.0	מזומנים ופיקדונות בבנקים
3,616.0	-	31.3	747.6	2,837.1	ניירות ערך
2,100.7	-	-	89.8	2,010.9	אשראי לציבור
115.7	115.7	-	-	-	בניינים וציוד
38.1	-	0.3	-	37.8	נכסים אחרים
<u>9,337.4</u>	<u>115.7</u>	<u>505.2</u>	<u>2,617.7</u>	<u>6,098.8</u>	סך כל הנכסים
					התחייבויות
8,713.0	-	478.9	2,410.8	5,823.3	פיקדונות הציבור
6.2	-	-	-	6.2	פיקדונות מבנקים
7.3	-	-	-	7.3	פיקדונות הממשלה
84.8	-	5.3	20.8	58.7	התחייבויות אחרות
<u>8,811.3</u>	<u>-</u>	<u>484.2</u>	<u>2,431.6</u>	<u>5,895.5</u>	סך כל ההתחייבויות
526.1	115.7	21.0	186.1	203.3	הפרש
					מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
-	-	-	(30.2)	30.2	מכשירים נגזרי ALM
<u>526.1</u>	<u>115.7</u>	<u>21.0</u>	<u>155.9</u>	<u>233.5</u>	סך הכול

(1) כולל צמודי מטבע חוץ. מורכב מנכסים והתחייבויות הצמודים לדולר אמריקני, מלבד 138.4 מיליון ש"ח בסעיף מזומנים ופיקדונות בבנקים, סך של 126.1 מיליון ש"ח בסעיף פיקדונות הציבור וסך של 3.2 מיליון ש"ח בסעיף התחייבויות אחרות במטבעות אחרים.

דוח מאוחד על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ליום 30 בספטמבר 2006
 (במיליוני שקלים חדשים)
 (בלתי מבוקר)

נספח ג' (המשך)

סכומים מדווחים

<u>סך הכל</u>	<u>פריטים שאינם כספיים</u>	<u>מטבע חוץ (1)</u>	<u>צמוד למדד המחירים לצרכן</u>	<u>לא צמוד</u>	
					<u>נכסים</u>
3,112.7	-	453.4	1,500.4	1,158.9	מזומנים ופיקדונות בבנקים
3,776.2	-	26.9	1,269.5	2,479.8	ניירות ערך
1,529.5	-	-	87.8	1,441.7	אשראי לציבור
116.2	116.2	-	-	-	בניינים וציוד
51.9	-	0.2	2.0	49.7	נכסים אחרים
<u>8,586.5</u>	<u>116.2</u>	<u>480.5</u>	<u>2,859.7</u>	<u>5,130.1</u>	סך כל הנכסים
					<u>התחייבויות</u>
8,081.9	-	452.5	2,775.2	4,854.2	פיקדונות הציבור
5.1	-	-	-	5.1	פיקדונות הממשלה
52.2	-	1.7	-	50.5	התחייבויות אחרות
<u>8,139.2</u>	<u>-</u>	<u>454.2</u>	<u>2,775.2</u>	<u>4,909.8</u>	סך כל ההתחייבויות
					<u>הפרש</u>
447.3	116.2	26.3	84.5	220.3	
					<u>מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:</u>
-	-	-	25.6	(25.6)	מכשירים נגזרי ALM
<u>447.3</u>	<u>116.2</u>	<u>26.3</u>	<u>110.1</u>	<u>194.7</u>	סך הכול

(1) כולל צמודי מטבע חוץ. מורכב מנכסים והתחייבויות הצמודים לדולר אמריקני, מלבד 106.1 מיליון ש"ח בסעיף מזומנים ופיקדונות בבנקים, סך של 97.6 מיליון ש"ח בסעיף פיקדונות הציבור וסך של 1.2 מיליון ש"ח בסעיף התחייבויות אחרות במטבעות אחרים.

דוח מאוחד על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ליום 31 בדצמבר 2006

(במיליוני שקלים חדשים)

(מבוקר)

נספח ג' (המשך)

סכומים מדווחים

<u>סך הכל</u>	<u>פריטים שאינם כספיים</u>	<u>מטבע חוץ (1)</u>	<u>צמוד למדד המחירים לצרכן</u>	<u>לא צמוד</u>	
					נכסים
2,928.0	-	484.0	1,487.7	956.3	מזומנים ופיקדונות בבנקים
3,839.6	-	9.8	1,290.3	2,539.5	ניירות ערך
1,665.1	-	-	85.2	1,579.9	אשראי לציבור
118.2	118.2	-	-	-	בניינים וציוד
47.2	-	0.3	1.6	45.3	נכסים אחרים
<u>8,598.1</u>	<u>118.2</u>	<u>494.1</u>	<u>2,864.8</u>	<u>5,121.0</u>	סך כל הנכסים
					התחייבויות
8,068.1	-	469.5	2,648.8	4,949.8	פיקדונות הציבור
0.4	-	-	-	0.4	פיקדונות הממשלה
65.8	-	1.3	-	64.5	התחייבויות אחרות
<u>8,134.3</u>	<u>-</u>	<u>470.8</u>	<u>2,648.8</u>	<u>5,014.7</u>	סך כל ההתחייבויות
463.8	118.2	23.3	216.0	106.3	הפרש
			30.6	(30.6)	מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
<u>463.8</u>	<u>118.2</u>	<u>23.3</u>	<u>246.6</u>	<u>75.7</u>	מכשירים נגזרי ALM
					סך הכול

כולל צמודי מטבע חוץ. מורכב מנכסים והתחייבויות הצמודים לדולר אמריקני, מלבד 113.9 מיליון ש"ח בסעיף מזומנים ופיקדונות בבנקים, סך של 0.1 מיליון ש"ח בסעיף נכסים אחרים, סך של 106.3 מיליון ש"ח בסעיף פיקדונות הציבור וסך של 0.4 מיליון ש"ח בסעיף התחייבויות אחרות במטבעות אחרים.

מגזרי פעילות
סכומים מדווחים
(במיליוני שקלים חדשים)

נספח ד'						
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר						
2006			2007			
(בלתי מבוקר)			(בלתי מבוקר)			
סה"כ	שוק ההון	קמעונאי	סה"כ	שוק ההון	קמעונאי	
50.8	-	50.8	70.9	-	70.9	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה
<u>38.9</u>	<u>13.8</u>	<u>25.1</u>	<u>44.0</u>	<u>16.8</u>	<u>27.2</u>	לחובות מסופקים
<u>89.7</u>	<u>13.8</u>	<u>75.9</u>	<u>114.9</u>	<u>16.8</u>	<u>98.1</u>	הכנסות תפעוליות
<u>(0.2)</u>	<u>-</u>	<u>(0.2)</u>	<u>1.4</u>	<u>-</u>	<u>1.4</u>	ואחרות
16.6	1.0	15.6	24.2	2.9	21.3	סך ההכנסות
<u>(0.2)</u>	<u>-</u>	<u>(0.2)</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	הפרשה לחובות
<u>16.4</u>	<u>1.0</u>	<u>15.4</u>	<u>24.2</u>	<u>2.9</u>	<u>21.3</u>	מסופקים
						רווח נקי לא כולל רווח מפעילות בלתי רגילה
						רווח מפעילות בלתי רגילה, לאחר מס
						רווח נקי

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר						
2006			2007			
(בלתי מבוקר)			(בלתי מבוקר)			
סה"כ	שוק ההון	קמעונאי	סה"כ	שוק ההון	קמעונאי	
142.4	-	142.4	184.1	-	184.1	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה
<u>118.7</u>	<u>46.5</u>	<u>72.2</u>	<u>132.1</u>	<u>51.6</u>	<u>80.5</u>	לחובות מסופקים
<u>261.1</u>	<u>46.5</u>	<u>214.6</u>	<u>316.2</u>	<u>51.6</u>	<u>264.6</u>	הכנסות תפעוליות
<u>0.2</u>	<u>-</u>	<u>0.2</u>	<u>3.5</u>	<u>-</u>	<u>3.5</u>	ואחרות
40.8	5.0	35.8	61.6	9.6	52.0	סך ההכנסות
<u>16.3</u>	<u>16.5</u>	<u>(0.2)</u>	<u>0.1</u>	<u>-</u>	<u>0.1</u>	הפרשה לחובות
<u>57.1</u>	<u>21.5</u>	<u>35.6</u>	<u>61.7</u>	<u>9.6</u>	<u>52.1</u>	מסופקים
						רווח נקי לא כולל רווח מפעילות בלתי רגילה
						רווח מפעילות בלתי רגילה, לאחר מס
						רווח נקי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2006
(מבוקר)

סה"כ	שוק ההון	קמעונאי	
186.1	-	186.1	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה
<u>158.8</u>	<u>61.5</u>	<u>97.3</u>	לחובות מסופקים
<u>344.9</u>	<u>61.5</u>	<u>283.4</u>	הכנסות תפעוליות
<u>0.7</u>	<u>-</u>	<u>0.7</u>	ואחרות
50.4	7.3	43.1	סך ההכנסות
<u>18.1</u>	<u>16.5</u>	<u>1.6</u>	הפרשה לחובות
<u>68.5</u>	<u>23.8</u>	<u>44.7</u>	מסופקים
			רווח נקי לא כולל רווח מפעילות בלתי רגילה
			רווח מפעילות בלתי רגילה, לאחר מס
			רווח נקי